

Till Ålands lagting

Utkast den 21 november 2022

Ny blankettlag om livsmedel

Huvudsakligt innehåll

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget antar en landskapslag om tillämpning på Åland av livsmedelslagen (FFS 297/2021). Samtidigt upphävs landskapslagen (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen.

Ett av målen med förslaget är att göra regelverket och tillsynen mer flexibla, men utan att livsmedelssäkerheten äventyras. Syftet är att underlätta tillämpningen av livsmedelslagstiftningen eftersom den till följd av åtskilliga ändringar genom åren blivit svårare att överblicka. Samtidigt uppdateras lagen för att motsvara kraven i Europeiska unionens lagstiftning.

Förslaget innehåller även en viktig komplettering som innebär att det intas bestämmelser som uttryckligen gör det möjligt för privatpersoner att sälja viltkött i begränsad mängd till restauranger och lokala butiker på Åland.

Avsikten är att den föreslagna blankettlagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL	
Huvudsakligt innehåll	1
Allmän motivering	3
1. Inledning	3
1.1 Allmänna lagstiftningsmässiga utgångspunkter	3
1.2 Konkreta verksamhetskrav	3
2. Gällande bestämmelser	4
3. EU-lagstiftning	4
3.1 Bakgrund till den nuvarande lagstiftningen	4
3.2 Allmän livsmedelslagstiftning	5
3.3 Lagstiftning om livsmedelshygien	6
3.4 Lagstiftning om livsmedelstillsyn	7
3.5 Speciallagstiftning om livsmedel	9
3.6 Lagstiftning om livsmedelskontaktmaterial	13
4. Lagändringarna i riket och deras huvudsakliga orsaker	13
4.1 Kort historik	13
4.2 Allmänt om äldre livsmedelslagen	13
4.3 Den nya livsmedelslagen – syften och mål	14
5. Landskapsregeringens förslag	15
6. Förslagets konsekvenser	15
6.1 Ekonomiska konsekvenser	15
6.2 Administrativa konsekvenser	16
6.3 Jämställdhets- och barnkonsekvenser	17
6.4 Hälsomässiga konsekvenser	17
6.5 Övriga konsekvenser	17
7. Lagstiftningsbehörighet	17
8. Särskilt om påföljdsavgifter	19
Detaljmotivering	20
Landskapslag om tillämpning på Åland av livsmedelslagen	20
Lagtext	27
L A N D S K A P S L A G om tillämpning på Åland av livsmedelslagen	27
Bilaga – livsmedelslagen	33

Allmän motivering

1. Inledning

1.1 Allmänna lagstiftningsmässiga utgångspunkter

Vad gäller livsmedelshantering, alltifrån produktion via bearbetning och distribution till försäljning till enskilda konsumenter, ska utgångspunkten vara att hanteringen är så säker som möjligt. Det är viktigt att främja livsmedelsföretagares verksamhetsförutsättningar på ett likvärdigt sätt men även vid behov styra upp verksamheten i fråga så att den bedrivs på ett ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt godtagbart sätt. För att åstadkomma detta krävs en ändamålsenlig livsmedelslagstiftning vars primära syfte är att se till att våra livsmedel i slutändan håller en hög standard samtidigt som utrymme ges till förbättringar av livsmedelshanteringen allteftersom samhällsutvecklingen framskrider.

En funktionell livsmedelslagstiftning och tillsyn bidrar även till att livsmedelsföretagarna kan konkurrera på jämbördiga villkor, något som i förlängningen främjar utvecklingen och produktionen av livsmedel av hög kvalitet. För att livsmedelslagstiftningens syfte ska uppnås är det viktigt med likabehandling vid tillsynsutövningen samtidigt som livsmedelsföretagare förmås ta sitt ansvar och vidta de åtgärder som behövs för att livsmedelshanteringen ska uppfylla de ovan nämnda kraven.

1.2 Konkreta verksamhetskrav

Vid hantering, tillverkning och lagring av livsmedel finns det alltid en risk att faror kan uppstå som påverkar livsmedlen negativt. Det är livsmedelsföretagens ansvar att se till att endast ur konsumentsynpunkt säkra livsmedel släpps ut på marknaden. Detta gäller för livsmedelsföretag inom primärproduktionen såväl som för företag i leden efter primärproduktionen. Företagen ska i sin verksamhet förebygga händelser som kan påverka livsmedelssäkerheten negativt. Detta innebär att HACCP-baserade förfaranden ska iakttas i verksamheten (HACCP står för *Hazard Analysis and Critical Control Point*).¹

Det att vissa krav ska vara uppfyllda, exempelvis kraven på att aktörerna inom livsmedelshanteringen ska ha relevant utbildning samt etablerat adekvata rengöringsrutiner och skadedjurskontroller, utgör tillsammans med de

---

¹ De HACCP-baserade förfarandena beskrivs i artikel 5.2 till i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om livsmedelshygien (*livsmedelshygienförordningen*) och grundar sig på följande sju principer.

1. Identifiera alla faror som måste förebyggas, elimineras eller reduceras till en acceptabel nivå (*faroanalys*).
2. Identifiera kritiska styrpunkter vid det eller de steg där kontroll är nödvändig för att förebygga eller eliminera alla relevanta faror eller för att reducera dem till en acceptabel nivå.
3. Fastställa kritiska gränsvärden vid kritiska styrpunkter som särskiljer en acceptabel nivå från en icke acceptabel nivå för att förebygga, eliminera eller reducera identifierade faror.
4. Upprätta och genomföra effektiva förfaranden för att övervaka de kritiska styrpunkterna.
5. Fastställa de korrigerande åtgärder som ska vidtas när övervakningen visar att en kritisk styrpunkt inte är under kontroll.
6. Upprätta förfaranden som ska genomföras regelbundet för att verifiera att de åtgärder som avses i principerna 1 – 5 fungerar effektivt.
7. Upprätta dokumentation och journaler avpassade till livsmedelsföretagets storlek och art för att visa att de åtgärder som avses i principerna 1 – 6 tillämpas effektivt.

ovan nämnda HACCP-förfarandena grunden för vilka säkerhetsåtgärder livsmedelsföretagare är skyldiga att vidta. Faroanalyser och HACCP-förfaranden hjälper företagen att metodiskt skapa ett system för uppfyllande av krav på hög livsmedelssäkerhet.

2. Gällande bestämmelser

Den nuvarande lagstiftningen har tillkommit som ett resultat av den kontinuerliga gemenskapsrättsutvecklingen på livsmedelsområdet och för närvarande regleras livsmedelshandlingen på Åland av landskapslagen (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen (*nuvarande blankettlagen*) Genom nuvarande blankettlagen har livsmedelslagen (FFS 23/2006, *äldre livsmedelslagen*), med vissa avvikelser, tillämpliggjorts på Åland.

Äldre livsmedelslagen innehåller bestämmelser om bl.a. allmänna krav på livsmedel, på informationen om livsmedel och livsmedelslokaler och primärproduktionsställen. Lagen i fråga innehåller även bestämmelser om hantering, förvaring och transport av livsmedel, krav på hälsotillståndet hos och hanteringen av djur som används för livsmedelsproduktion samt handläggning av anmälningar om livsmedelslokaler. Även bestämmelser om godkännande av livsmedelslokaler som anläggningar, allmänna krav i fråga om livsmedelsföretagares ansvar, bokföring, handlingar och påskrifter i anslutning till livsmedel av animaliskt ursprung samt offentliggörande av tillsynsuppgifter ingår i den äldre livsmedelslagen. Därutöver finns i den äldre livsmedelslagen bestämmelser om bland annat egenkontroll, livsmedelshygienisk kompetens, myndigheterna och deras uppgifter, laboratorier, livsmedelstillsyn och allmänna krav på densamma, tillsynsplaner, inspektionsrätt och rätt att närvara, administrativa tvångsmedel samt avgifter, ändringssökande och straff.

Syftet med den numera i riket upphävda men alltjämt på Åland tillämpade äldre livsmedelslagen är att trygga livsmedelssäkerheten och en säker livsmedelshandtering samt att säkerställa en god hälsomässig livsmedelskvalitet och annan kvalitet enligt livsmedelsbestämmelserna. Syftet är även att säkerställa att informationen om livsmedlen är sanningsenlig och tillräcklig och att den inte är vilseledande samt att skydda konsumenten från hälsofaror och ekonomisk förlust som uppstår till följd av livsmedel som inte uppfyller kraven enligt livsmedelsbestämmelserna. Därutöver syftar lagen till att säkra livsmedlens spårbarhet och säkra en högklassig livsmedelstillsyn samt att förbättra verksamhetsbetingelserna för livsmedelsföretagare.

Genom den med stöd av den nuvarande blankettlagen utfärdade landskapsförordningen (2015:69) om tillämpning på Åland av vissa riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien, livsmedelstillsatser och köthygien har, med vissa smärre avvikelser, ett antal av främst handels- och industriministeriets samt jord- och skogsbruksministeriets tidigare utfärdade förordningar rörande livsmedel och livsmedelshygien, livsmedelstillsatser och köthygien tillämpliggjorts på Åland.

3. EU-lagstiftning

3.1 Bakgrund till den nuvarande lagstiftningen

Den nationella livsmedelslagstiftningen baserar sig till stor del på Europeiska unionens livsmedelslagstiftning. EU:s regelverk gällande livsmedel är omfattande och indelas i allmän livsmedelslagstiftning, lagstiftning om livsmedelshygien och lagstiftning om livsmedelstillsyn.

Livsmedelslagstiftningen på EU-nivå genomgick en omfattande revision under början av 2000-talet. Då breddades perspektivet för den traditionella livsmedelslagstiftningen Den nuvarande lagstiftningen omfattar hela livsmedelskedjan ”från jord till bord”. Vidare fastställs att alla åtgärder som hänför

sig till livsmedelssäkerhet ska vila på en vetenskaplig grund och att beslutsfattandet ska vara öppet, konsekvent och effektivt. Livsmedelssäkerheten ska vara det främsta målet när lagstiftningen utvecklas.

3.2 Allmän livsmedelslagstiftning

Den viktigaste rättsakten inom rättsområdet för livsmedel utgörs av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet (*livsmedelsförordningen*). Livsmedelsförordningen innehåller allmänna definitioner och anger principer för livsmedel och foder, vilka ligger till grund för de åtgärder gällande livsmedelssäkerhet som ska vidtas på EU-nivå och i medlemsstaterna. Förordningen tjänar som ett ramverk för de områden som inte regleras av speciallagstiftning. För att uppnå en hög livsmedelsstandard måste alla moment inom hela livsmedelskedjan, inklusive primärproduktionen och foderframställningen, hanteras på ett säkert sätt, en princip som präglar livsmedelsförordningen.

I livsmedelsförordningen föreskrivs bland annat att livsmedelslagstiftningen ska bygga på riskanalys, utom när detta inte är lämpligt med hänsyn till omständigheterna eller åtgärdens art. Riskanalysen definieras som en process som består av tre sammanhängande delar, nämligen riskbedömning, riskhantering och riskkommunikation.

Genom förordningen har Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) inrättats. EFSA har till uppgift att tillhandahålla av oberoende vetenskaplig information rörande livsmedels- och fodersäkerhet till gemenskapens lagstiftare och politiker. EFSA ansvarar även för riskkommunikationen inom de områden som har direkt eller indirekt effekt på livsmedels- och fodersäkerheten.

Livsmedelsförordningen har ändrats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1381 om insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning i livsmedelskedjan och om ändring av förordningarna (EG) nr 178/2002, (EG) nr 1829/2003, (EG) nr 1831/2003, (EG) nr 2065/2003, (EG) nr 1935/2004, (EG) nr 1331/2008, (EG) nr 1107/2009 och (EU) 2015/2283 och direktiv 2001/18/EG (riskanalysförordningen). Ändringarna tillämpas i huvudsak från den 27 mars 2021.

I motiven till riskanalysförordningen anförs det bland annat att riskkommunikation är en viktig del av riskanalysprocessen. Vidare konstateras det att riskkommunikationen på det hela taget inte kan anses vara tillräckligt effektiv, något som påverkar konsumenternas förtroende för riskanalysprocessens resultat. Det är därför nödvändigt att säkerställa en öppen, kontinuerlig och inkluderande riskkommunikation under hela riskanalysen med deltagande av riskbedömare och riskhanterare på både unionsnivå och nationell nivå. En sådan riskkommunikation stärker enligt motiven medborgarnas tilltro till att riskanalysen syftar till att säkerställa en hög livsmedelssäkerhet till gagn för konsumenternas intressen. Riskkommunikationen bör också kunna bidra till en deltagandebaserad och öppen dialog mellan samtliga berörda parter för att säkerställa att allmänintresset och riktigheten, fullständigheten, insynen, konsekvensen och ansvarigheten beaktas i riskanalysprocessen.

I motiven anförs vidare att i riskkommunikationen bör särskilt fokus läggas på att i tid och på ett noggrant, tydligt, heltäckande, enhetligt och lämpligt sätt förklara inte bara själva resultaten av riskbedömningen utan också hur dessa resultat i berörda fall används i beslut om riskhantering tillsammans med andra legitima faktorer. Information bör tillhandahållas om hur besluten om riskhantering fattades och om vilka faktorer, utöver resultaten av riskbedömningen, som riskhanterarna beaktat samt hur dessa faktorer vägts mot varandra. Med beaktande av allmänhetens oklara uppfattning om

skillnaden mellan fara och risk bör man i riskkommunikationen sträva efter att tydliggöra den skillnaden och på så sätt säkerställa att den skillnaden förstås bättre av allmänheten.

Om det finns välgrundad anledning att misstänka att ett livsmedel eller foder innebär en risk för människors eller djurs hälsa på grund av bristande efterlevnad till följd av avsiktliga överträdelser av tillämplig unionslagstiftning som begåtts genom bedrägliga eller vilseledande förfaranden, bör myndigheterna enligt motiven informera allmänheten om detta så snart som möjligt och i så stor utsträckning som möjligt fastställa vilka produkter som berörs och vilka risker de kan innebära.

I motiven anförs även att insyn i riskbedömningsprocessen bidrar till att EFSA får ökad legitimitet hos konsumenter och allmänheten för fullgörandet av sitt uppdrag, ökar förtroendet för dess arbete och säkerställer att den får en större demokratisk ansvarsskyldighet gentemot unionens medborgare. Det är därför nödvändigt att stärka allmänhetens och andra berörda parter förtroende för den riskanalys som ligger till grund för relevant unionslagstiftning och i synnerhet för riskbedömningen, vari inbegrips insyn samt myndighetens organisation, funktion och oberoende. Dessutom konstateras att det vid kontrollen av den allmänna livsmedelslagstiftningens ändamålsenlighet fastställts vissa brister i EFSA:s långsiktiga kapacitet att upprätthålla sin expertis på hög nivå.

Trenden har enligt motiven varit att det skett en minskning av antalet kandidater som ansöker om att bli ledamöter i myndighetens vetenskapliga paneler. I motiven betonas därför att systemet måste stärkas och medlemsstaterna bör inta en mer aktiv roll för att säkerställa att en tillräcklig reserv av experter finns tillgänglig för att tillgodose behoven i unionens system för riskbedömning när det gäller vetenskaplig sakkunskap på hög nivå, oberoende och tvärvetenskaplig expertis. EFSA bör enligt motiven sträva efter att säkerställa att de experter som utses till ledamöter i de vetenskapliga panelerna i största möjliga utsträckning är forskare som aktivt forskar och publicerar sina forskningsresultat i sakkunnigbedömda vetenskapliga tidskrifter, under förutsättning att de uppfyller de strikta kriterierna avseende spetskompetens och oberoende. EFSA bör vidare säkerställa att experterna får lämplig ekonomisk ersättning. Ytterligare åtgärder bör också vidtas för att säkerställa att de vetenskapliga experterna har möjlighet att agera självständigt.

Genom ändringarna har öppenheten i EU:s riskanalysprocess vidgats samtidigt som den vetenskapliga forskningens oavhängighet och tillförlitlighet betonats ytterligare. Vidare innebär de ändrade bestämmelserna i livsmedelsförordningen angående EFSA:s administration att legitimiteten i EFSA:s riskanalysarbete ökat vilket i sin tur bidragit till ett ökat allmänt förtroende för EFSA:s arbete. I förordningen har även medlemstaternas roll i EU:s riskanalysprocess stärkts.

3.3 Lagstiftning om livsmedelshygien

Livsmedelshygienförordningen och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung (*särskilda livsmedelshygienförordningen*) utgör på gemenskapsnivå det centrala regelverket rörande livsmedelshygien.

I livsmedelshygienförordningen finns bestämmelser om de allmänna kraven vad gäller livsmedelshygien som samtliga livsmedelsföretagare, verk samma alltifrån primärproduktion till detaljhandelsförsäljning, måste uppfylla. Förordningen innehåller således de grundläggande kraven som ska iakttas vid HACCP-förfaranden, dvs. vid processhanteringen inom livsmedelstillverkningen. Kraven är formulerade i enlighet med Codex

Alimentarius internationella hygienregler.² Livsmedelsförordningen förutsätter att samtliga livsmedelsföretagare registrerar sig. Livsmedelslokaler där livsmedel av animaliskt ursprung hanteras och primärproduktionsställen där primärproduktion av groddar bedrivs ska godkännas innan verksamheten inleds.

I förordningen fastställs vidare nationella riktlinjer och riktlinjer på gemenskapsnivå för god praxis. Vissa småskaliga verksamheter kan undantas från förordningens tillämpningsområde, men då ska nationella bestämmelser utfärdas om dessa. Dessutom ges det i förordningen utrymme för nationell anpassning i fråga om vissa krav gällande livsmedelslokalers konstruktioner och på basis av traditionella produktionsmetoder eller geografiska svårigheter.

Särskilda livsmedelshygienförordningen tillämpas, med vissa undantag, på hanteringen av livsmedel av animaliskt ursprung som äger rum före själva detaljhandelsförsäljningen. Särskilda småskaliga verksamheter har undantagits från förordningens tillämpningsområde. Ett exempel på detta är möjligheten till direktförsäljning av fjäderfä från gårdsslakt utan godkännande som livsmedelslokal och köttbesiktning. Utanför tillämpningsområdet för förordningen står likaså kombinationsprodukter i vilka vegetabiliska produkter kombinerats med bearbetade produkter av animaliskt ursprung. I särskilda livsmedelshygienförordningen finns bestämmelser som anger förutsättningarna för godkännande av livsmedelslokaler. I förordningen föreskrivs vidare om sådana särskilda strukturella och funktionella krav som ska ställas på olika former av livsmedelslokaler, beroende på vilken livsmedelssektor de hänför sig till. Förordningen ställer också krav på vad som ska iaktas inom vissa delar av primärproduktionen, bl.a. mjölk- och äggproduktionen samt i samband med framställningen av fiskeriprodukter. Därtill finns i förordningen bestämmelser om identifieringsmärkning, om importkrav på livsmedel av animaliskt ursprung och om särskilda garantier gällande salmonella.

Närmare bestämmelser om uppföljning och kontroll av zoonoser, dvs. sjukdomar som smittar mellan människor och djur, finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen och i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen.

3.4 Lagstiftning om livsmedelstillsyn

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel har ersatts av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU)

² Codex Alimentarius (Latin för "Boken om livsmedel") är en samling av internationellt erkända standarder, vedertagen praxis, riktlinjer och andra rekommendationer avseende livsmedel, matproduktion och matsäkerhet. Codexreglerna är inte obligatoriska men ska fungera som riktmärke vid handelstvister i Världshandelsorganisationen, WTO. Codex Alimentarius underhålls av Codex Alimentarius Commission (CAC) som instiftades i början av 1960-talet av FAO och WHO. Codex har 188 medlemsländer och en medlemsorganisation (EU).

nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (*kontrollförordningen*).

Kontrollförordningen har tillämpats alltsedan den 14 december 2019. Genom kontrollförordningen ges kommissionen befogenhet att utfärda närmare bestämmelser om exempelvis köttbesiktning. Med stöd av de befogenheterna har kommissionen bl.a. utfärdat

- 1) kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/624 om särskilda bestämmelser för utförandet av offentlig kontroll av produktion av kött och för produktions- och återutläggningsområden för levande musslor i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625,
- 2) kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/627 om enhetliga praktiska arrangemang för utförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625, och om ändring av kommissionens förordning (EG) nr 2074/2005 vad gäller offentlig kontroll och
- 3) kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/628 om förlagor till officiella intyg för vissa djur och varor, och om ändring av förordning (EG) nr 2074/2005 och genomförandeförordning (EU) 2016/759 vad gäller dessa förlagor till intyg.

Genom kontrollförordningen har tillsynen över lantbruks- och livsmedelskedjan förenhetligats. Förordningens tillämpningsområde är bredare än det i äldre tillsynsförordningen på så sätt att nästan alla sektorer i anslutning till livsmedelskedjan hör till tillämpningsområdet. Enligt kontrollförordningen bör den offentliga kontrollen vara riskbaserad, regelbunden och effektiv och den ska utövas i alla led av produktionen, i regel utan föranmälan. Den offentliga kontrollen ska ta hänsyn till tillförlitligheten hos och resultatet av de egenkontroller som aktörerna utfört, inklusive privata kvalitetssäkringssystem där så är lämpligt. Dessutom ska uppgifter som tyder på att konsumenterna sannolikt vilseleds tas i beaktande vid den offentliga kontrollen.

Kontrollen ska vara planmässig, den ska rapporteras och den ska vara transparent. I kontrollförordningen är uppgifterna indelade i offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Den offentliga kontrollen består närmast i att konstatera att berörda verksamheter uppfyller kraven enligt gemenskapsrätten medan den andra offentliga verksamheten omfattar exempelvis åtgärder i anslutning till uppföljning och bekämpning av djursjukdomar. I kontrollförordningen föreskrivs om offentlig kontroll som utförs av EU-ländernas myndigheter och om annan offentlig verksamhet, om myndigheternas kompetens samt om kravet på att utbilda myndighetspersonal och utföra revision av myndighetsverksamhet.

I kontrollförordningen föreskrivs mer detaljerat än i tidigare motsvarande EU-författningar om delegering av den offentliga kontrollen och annan offentlig verksamhet från myndigheterna till andra aktörer. Enligt kontrollförordningen ska medlemsstaterna säkerställa att det finns en tillräcklig finansiering som täcker upp kostnaderna för den offentliga kontrollen och av annan officiell verksamhet. För att täcka kostnaderna ifråga kan de ta ut avgifter av aktörerna. Enligt bestämmelserna är kontrollavgifterna obligatoriska för vissa sektorer. Förordningen föreskriver också om hur avgifterna ska beräknas.

I kontrollförordningen fastställs allmänna principer för vilka efterlevnadsåtgärder som ska vidtas och vilka sanktioner som kan komma till följd

av konstaterade överträdelser vid tillsynsutövningen. Förteckningen över exempel på åtgärder som kan vidtas vid bristande efterlevnad av livsmedelsbestämmelserna har utvidgats. Myndigheterna kan bland annat beordra företagen att se till att egenkontrollerna sker mer frekvent eller att aktörens webbplatser stängs under en viss tidsperiod. Förordningen anger också vilka ekonomiska sanktioner som ska tillgripas vid överträdelser av bestämmelserna såsom bedrägligt eller vilseledande agerande. Medlemsstaterna ska säkerställa att lämpliga arrangemang för rapportering av överträdelser av livsmedelsbestämmelserna inrättats och att de som avger rapporter skyddas mot repressalier.

3.5 Speciallagstiftning om livsmedel

3.5.1 Informationsförordningen

EU-lagstiftningen gällande informationen om livsmedel har reviderats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 1924/2006 och (EG) nr 1925/2006 samt om upphävande av kommissionens direktiv 87/250/EEG, rådets direktiv 90/496/EEG, kommissionens direktiv 1999/10/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG, kommissionens direktiv 2002/67/EG och 2008/5/EG samt kommissionens förordning (EG) nr 608/2004 (*informationsförordningen*).

Informationsförordningen föreskriver både om allmänna märkningar och om näringsdeklarationer. Livsmedelsinformation ska tillhandahållas i enlighet med i förordningen angivna principer, vilka gäller enhetligt oavsett sättet på vilket livsmedlen marknadsförs. Informationen ska vara densamma såväl i fråga om livsmedel som marknadsförs genom distansförsäljning som i fråga om livsmedel som marknadsförs på traditionellt vis. Det allmänna kravet på att ett livsmedels ursprungsland ska framgå är oförändrat, det vill säga ursprungslandet ska anges på livsmedelsprodukten så att konsumenten inte vilseleds.

Med stöd av informationsförordningen har kommissionens dessutom utfärdat

- 1) kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1337/2013 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 vad gäller angivande av ursprungsland eller härkomstplats för färskt, kylt eller fryst kött av svin, får, get och fjäderfä och
- 2) kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/775 om bestämmelser för tillämpningen av artikel 26.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna vad gäller bestämmelser för att ange ursprungsland eller härkomstplats för den primära ingrediensen i ett livsmedel.

Genom informationsförordningen har konsumenternas tillgång till information om näringsinnehållet i livsmedel förbättrats. Näringsdeklarationer är i princip obligatoriska för färdigförpackade livsmedel. I informationsförordningen förbjuds påståenden i anslutning till livsmedel enligt vilka livsmedlet förebygger, behandlar eller botar sjukdomar. Det är frivilligt att förse livsmedel med närings- och hälsopåståenden.

3.5.2 Förordningen om närings- och hälsopåståenden

För att konsumenterna inte ska vilseledas av påståenden som framförs i marknadsföringen av livsmedel, finns bestämmelser om detta i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1924/2006 om näringspåståenden och

hälsopåståenden om livsmedel (*förordningen om närings- och hälsopåståenden*). Förordningen anger under vilka förutsättningar olika produkter kan förses med närings- och hälsopåståenden och fastställer på så sätt de gemensamma spelreglerna som ska gälla för godkännandeförfarandena i anslutning till nämnda påståenden, i samtliga EU-länder. Endast i enlighet med förordningen i fråga godkända påståenden kan användas i marknadsföringen av livsmedel.

Syftet med förordningen om närings- och hälsopåståenden är att säkerställa att den information som förmedlas till konsumenterna vilar på en vetenskaplig grund och att konsumenten inte vilseleds. Dessutom bidrar harmoniseringen av kraven till ökad rättssäkerhet i livsmedelsföretagarens verksamhet och till mer rättvis konkurrens. I synnerhet livsmedel som är avsedda för särskilda målgrupper och som har en speciell sammansättning och vissa angivna näringsändamål faller inom ramen för förordningens tillämpningsområde. Det kan exempelvis röra sig om livsmedel för personer som lider av matsmältnings- eller ämnesomsättningsstörningar.

3.5.3 Bestämmelser om livsmedel avsedda för särskilda grupper

Bestämmelser om livsmedel avsedda för särskilda grupper finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 om livsmedel avsedda för spädbarn och småbarn, livsmedel för speciella medicinska ändamål och komplett kostersättning för viktkontroll och om upphävande av rådets direktiv 92/52/EEG, kommissionens direktiv 96/8/EG, 1999/21/EG, 2006/125/EG och 2006/141/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/39/EG och kommissionens förordningar (EG) nr 41/2009 och (EG) nr 953/2009. Till den förordningens tillämpningsområde hör bestämmelser om modersmjölksersättning och tillskottsnäring, spannmålsbaserad barnmat, livsmedel för speciella medicinska ändamål samt komplett kostersättning för viktkontroll.

3.5.4 Bestämmelser om kosttillskotts sammansättning

Bestämmelser om kosttillskottens sammansättning samt om märkning och saluhållande av kosttillskott finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/46/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kosttillskott. Med kosttillskott avses ett färdigförpackat preparat i form av tabletter, kapslar, pulver, vätska eller i annan liknande form som marknadsförs som livsmedel. Kosttillskott är avsedda att komplettera en normal kost eller på annat sätt inverka på människans näringsmässiga eller fysiologiska funktioner.

3.5.5 Bestämmelser om tillsättning av näringsämnen

Om tillsättningen av näringsämnen i livsmedel föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2006 om tillsättning av vitaminer och mineralämnen samt vissa andra ämnen i livsmedel. Inom EU är det frivilligt att tillsätta näringsämnen i livsmedel. I den förordningen fastställs noggranna krav dock endast för vitaminer och mineralämnen samt föreningar av dessa. Dessutom föreskrivs att användning av eventuellt farliga ämnen i livsmedel kan förbjudas eller begränsas i vissa fall. Enligt förordningen kan även bestämmelser om obligatorisk berikning av livsmedel med vitaminer och mineralämnen av folkhälsoskäl antas.

3.5.6 Bestämmelser om medel som förbättrar livsmedel

Med medel som förbättrar livsmedel avses livsmedelstillsatser, livsmedelsaromer och livsmedelsenzymmer. Om dessa finns det bestämmelser i

- 1) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1332/2008 om livsmedelsenzymmer och om ändring av rådets direktiv 83/417/EEG, rådets förordning (EG) nr 1493/1999, direktiv 2000/13/EG, rådets direktiv 2001/112/EG samt förordning (EG) nr 258/97,
- 2) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1331/2008 om fastställande av ett enhetligt förfarande för godkännande av livsmedelstillsatser, livsmedelsenzymmer och livsmedelsaromer,
- 3) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1333/2008 om livsmedelstillsatser samt
- 4) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1334/2008 om aromer och vissa livsmedelsingredienser med aromgivande egenskaper för användning i och på livsmedel och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 1601/91, förordningarna (EG) nr 2232/96 och (EG) nr 110/2008 samt direktiv 2000/13/EG.

Med undantag av vissa aromtyper bedömer EFSA ämnenas säkerhet innan de godkänns för användning. Medel som förbättrar livsmedel konsumeras vanligen inte som egentliga livsmedel utan de tillsätts avsiktligt för något tekniskt ändamål.

EU-lagstiftningen fastställer även krav på sammansättning och märkningar för vissa produktgrupper, såsom kaffe- och cikoriaextrakt (Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/4/EG), kakao- och chokladvaror (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/36/EG), fruktsylter och vissa liknande produkter (rådets direktiv 2001/113/EG), fruktjuice och vissa liknande produkter (rådets direktiv 2001/112/EG), honung (rådets direktiv 2001/114/EG) samt naturliga mineralvatten (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/54/EG).

3.5.7 Bestämmelser om behandling av livsmedel

EU-lagstiftningen ställer även krav på behandlingen av livsmedel. I sammanhanget kan nämnas

- 1) Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/2/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om livsmedel och livsmedelsingredienser som behandlats med joniserande strålning,
- 2) Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/3/EG om upprättande av en gemenskapsförteckning över livsmedel och livsmedelsingredienser som behandlas med joniserande strålning samt
- 3) Rådets direktiv 89/108/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om djupfrysta livsmedel.

3.5.8 Bestämmelser om nya livsmedel

I fråga om vissa livsmedel anses tryggheten av livsmedelssäkerheten förutsätta en särskild vetenskaplig riskbedömning och ett tillståndsförfarande innan produkterna kan släppas ut på marknaden. En sådan grupp är nya livsmedel. Med nya livsmedel avses produkter som inte i någon större utsträckning har använts för konsumtion inom Europeiska unionen innan den första förordningen om nya livsmedel, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 258/97 om nya livsmedel och nya livsmedelsingredienser som var i kraft fr.o.m. den 15 maj 1997 fram till den 1 januari 2018, då den ersatts med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283 om nya livsmedel och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 och upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 258/97 och kommissionens förordning (EG) nr 1852/2001 (*förordningen om nya livsmedel*).

Nya livsmedel kan vara s.k. innovativa livsmedel som nyligen utvecklats eller livsmedel som tillverkats med hjälp av nya tekniker och produktionsprocesser. Det kan också vara fråga om livsmedel som traditionellt använts

utanför EU. Andra livsmedel som omfattas av förordningen om nya livsmedel är bland annat livsmedel som är tillverkade med hjälp av nanoteknologi, vilda växter och insekter. För att kunna släppa ut ett nytt livsmedel på marknaden förutsätts det att EFSA har bedömt produktens säkerhet och att den beviljats tillstånd på unionsnivå.

3.5.9 Bestämmelser om genetiskt modifierade livsmedel

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder fastställs regler för säkerhetsbedömning, godkännande och märkning av genetiskt modifierade livsmedel. Riskbedömningen för dessa produkters vidkommande görs centraliserat av EFSA. Handläggningen av tillståndsärenden sker centraliserat, på gemenskapsnivå. Ifall en genetiskt modifierad råvara använts som livsmedelsingrediens ska detta anges i märkningen på livsmedlet, även om det inte är möjligt att genom analys påvisa modifiering i slutprodukten. Genom märkningarna kan konsumenten göra val också på etiska grunder.

3.5.10 Bestämmelser om främmande ämnen

Med främmande ämne avses varje ämne som oavsiktligt har tillförts ett livsmedel under produktionsprocessen, i samband med tillverkningen, förädlingen, beredningen, behandlingen, förpackningen, transporten eller innehavet av detta livsmedel eller som en följd av att någon miljöbetingad förorening sammanblandats med livsmedlet i fråga. EU-lagstiftningen på detta område omfattar ett flertal rättsakter som syftar till att förhindra förekomsten av eller minimera mängden främmande ämnen i livsmedel.

Det övergripande regelverket på området utgörs av rådets förordning (EEG) nr 315/93 om fastställande av gemenskapsförfaranden för främmande ämnen i livsmedel. Gränsvärdena för vissa främmande ämnen i livsmedel fastställs i kommissionens förordning (EG) nr 1881/2006 om fastställande av gränsvärden för vissa främmande ämnen i livsmedel. Om åtgärder för att minska förekomsten av akrylamid i livsmedel och för fastställande av jämförelsevärden föreskrivs i kommissionens förordning (EU) 2017/2158.

Bestämmelser om kontroll av rests substanser i animaliska livsmedel fanns tidigare i rådets direktiv 96/23/EG om införande av kontrollåtgärder för vissa ämnen och rests substanser av dessa i levande djur och i produkter framställda därav och om upphävande av direktiv 85/358/EEG och 86/469/EEG samt beslut 89/187/EEG och 91/664/EEG (*restsubstansdirektivet*). Övervakningen enligt rests substansdirektivet har omfattat rests substanser av veterinärmedicinska läkemedel och rests substanser av förbjudna ämnen samt bekämpningsmedelsrester och tungmetaller som härstammar från foder. Restsubstansdirektivet har dock ersatts av förordningar som kommissionen utfärdat med stöd av kontrollförordningen, exempelvis kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2090 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 vad gäller misstänkt eller konstaterad bristande efterlevnad av de unionsbestämmelser som är tillämpliga på användningen av eller på resthalter av farmakologiskt aktiva substanser som är godkända i veterinärmedicinska läkemedel eller som fodertillsatser eller av de unionsbestämmelser som är tillämpliga på användningen av eller på resthalter av förbjudna eller otillåtna farmakologiskt aktiva substanser. Förordningen i fråga har tillämpats alltsedan den 14 december 2019.

Gränsvärden för högsta tillåtna restmängder av veterinärmedicinska läkemedel fastställs i kommissionens förordning (EU) nr 37/2010 om farmakologiskt aktiva substanser och deras klassificering med avseende på MRL-värden i animaliska livsmedel. I den förordningen definieras också de ämnen som är förbjudna att använda vid medicinering av djur, eftersom det inte har

gått att fastställa ett gränsvärde för restmängderna i dem (*MRL*)³. Bestämmelser om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell eller tyreostatisk verkan samt av β -agonister i animalieproduktion finns i rådets direktiv 96/22/EG om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG

I riket svarar Livsmedelsverket för utarbetandet av en plan för tillsynen över rester samt ser till att resultaten tillställs EFSA som sedan sammanställer en årlig rapport över restmängderna.

3.6 Lagstiftning om livsmedelskontaktmaterial

Med livsmedelskontaktmaterial avses material och produkter som direkt eller indirekt är i kontakt med livsmedel eller som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Om generella krav som gäller alla livsmedelskontaktmaterial föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1935/2004 om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Dessutom finns det i EU-lagstiftningen produkt- och ämnesspecifika bestämmelser exempelvis för plast, keramik och regenererad cellulosa.

4. Lagändringarna i riket och deras huvudsakliga orsaker

4.1 Kort historik

Livsmedelslagstiftningen ändrades i omfattande grad under 1990-talet i synnerhet i och med EU-medlemskapet. Den reviderade EU-lagstiftningen, beredskapen inför framtida utmaningar för livsmedelssäkerheten, vissa missförhållanden i genomförandet av livsmedelstillsynen samt Finlands grundlag förutsatte en revidering av lagstiftningsområdet för livsmedel i mitten av 2000-talet. I detta sammanhang ansågs det ändamålsenligt att sammanföra bestämmelserna från tre lagar till en ny lag, det som sedermera blev den äldre livsmedelslagen.

Den äldre livsmedelslagen har omarbetats mer än 20 gånger. Största delen av ändringarna är tekniska till sin natur och har samband med ändringar i den nationella lagstiftningen eller i EU-lagstiftningen. De väsentligaste ändringarna i den äldre livsmedelslagens innehåll gjordes år 2011. De genomfördes på grund av det nationella ändringsbehov som utkristalliserades till följd av det praktiska tillsynsarbetet samt till följd av vissa ändringar som företagits i Europeiska unionens livsmedelslagstiftning. I och med ändringarna betonades i synnerhet en riskbaserad tillämpning av lagstiftningen och en minskning av företagarnas administrativa börda.

4.2 Allmänt om äldre livsmedelslagen

Den numera i riket upphävda men ännu på Åland med vissa undantag tillämpade äldre livsmedelslagen, trädde i kraft i riket den 1 mars 2006. Genom den nuvarande blankettlagen har äldre livsmedelslagen med vissa smärre avvikelser, tillämpliggjorts på Åland. Blankettlagen trädde i kraft den 1 juli 2007.

Den äldre livsmedelslagen är en allmän lag, som med vissa undantag gäller samtliga, för slutkonsumenten, avsedda livsmedel. Lagen tillämpas på livsmedel, på förhållandena vid livsmedelshanteringen, på livsmedelsföretagare samt på livsmedelstillsynen i alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan. Med stöd av äldre livsmedelslagen och de lagar som

³ MLR är en förkortning av Maximum Residue Level dvs. är den högsta tillåtna koncentrationen av bekämpningsmedelsrester (uttryckt som mg/kg) i eller på livsmedel och i djurfoder. MRL är baserade på data om god jordbrukssed (*GAP, Good Agricultural Practice*).

föregått den har det utfärdats omkring 50 förordningar, med vilka man genomfört EU:s rättsakter om livsmedel och utfärdat sådana nationella bestämmelser som EU-lagstiftningen ger möjlighet till samt beviljat olika lättnader och anpassningar. Med stöd av äldre livsmedelslagen har det utfärdats ett antal förordningar gällande områden som inte regleras av EU:s lagstiftning. Sådana är bland annat författningarna om näringsmässig berikning av livsmedel och om ursprungsmärkning av vissa livsmedel. Dessutom har det exempelvis utfärdats nationella bestämmelser om tungmetaller i samband med livsmedelskontaktmaterial.

Syftet med bestämmelserna i äldre livsmedelslagen är att trygga säkerheten hos livsmedel som ska användas av konsumenter samt att säkerställa en god hälsomässig livsmedelskvalitet och annan kvalitet enligt livsmedelsbestämmelserna. Syftet med lagen i fråga är också att säkerställa att informationen om livsmedel är sanningsenlig och tillräcklig och att den inte är vilseledande för konsumenten. Ett ytterligare syfte med lagen är att säkerställa en högklassig och jämlig livsmedelstillsyn som är planmässig, rätt inriktad och effektiv och där olika aktörer bemöts likvärdigt och rättvist. Syftet är dessutom att förbättra verksamhetsförutsättningarna för livsmedelsföretagare genom klara och konsekventa krav. Det som föreskrivs i äldre livsmedelslagen gäller även för produkter som kommer i kontakt med livsmedel.

4.3 Den nya livsmedelslagen – syften och mål

4.3.1 Syften

Ett syfte med bestämmelserna i den nya livsmedelslagen (FFS 297/2021) är att skapa en mer flexibel tillsyn, men utan att livsmedelssäkerheten äventyras. Den förändrade verksamhetsmiljön för livsmedelssektorn har medfört nya utmaningar både för livsmedelsföretagare och för tillsynsmyndigheter. De behov av ändringar i lagstiftningen som detta i sin tur har föranlett har beaktats i den nya livsmedelslagen. Ett annat syfte med den nya livsmedelslagen är också att göra lagen lättare att tillämpa genom att skapa struktur i den splittrade helhet som de många lagändringarna i den tidigare livsmedelslagstiftningen lett till.

Den nya livsmedelslagen innebär en uppdatering i regelverket för livsmedel så att det bättre än tidigare motsvarar den nuvarande EU-lagstiftningen. Genom att förenhetliga och utveckla livsmedelslagstiftningen säkerställs att livsmedlen är säkra såväl från hälsosynpunkt som i ekonomiskt hänseende. En tydlig lagstiftning ökar säkerheten i företagarnas verksamhet och förebygger osund konkurrens. Genom att göra bestämmelserna tydligare förbättrar man livsmedelsbranschens verksamhetsförutsättningar inom hela livsmedelskedjan.

I livsmedelsförordningen fastställs principen att det är livsmedelsföretagarna som har det primära ansvaret för livsmedlens (och foders) säkerhet. Myndigheternas skyldighet är att genom sin egen verksamhet säkerställa att livsmedelsföretagarna uppfyller de förpliktelser som gäller dem. Bestämmelser om att näringsidkarna har det primära ansvaret för livsmedelssäkerheten och för skyldigheten att ordna sin egenkontroll finns redan föreskrivet den äldre livsmedelslagen. Genom att utveckla tillsynen stödjer man denna princip ytterligare och skapar förtroende på marknaden. Samtidigt utvecklas förtroendet mellan myndigheterna och företagarna.

4.3.2 Mål

Målet med utvecklingen av den offentliga tillsynen är att öka tillsynens genomslagskraft och effektivitet. Myndighetstillsynen ska ses som en mer omfattande helhet än enbart inspektionsbesök. Det nya regelverket skapar förutsättningar för att inrikta tillsynens begränsade resurser så att man kan

övervaka både den stora massan av aktörer som i princip sköter sina angelägenheter väl och den lilla minoritet som inte klarar av kraven i livsmedelslagstiftningen eller som medvetet bryter mot bestämmelserna.

Då myndigheterna får bättre möjligheter att ingripa i exempelvis misstänkta livsmedelsbedrägerier och livsmedelsförfalskningar skapar det förtroende och förbättrar verksamheten på marknaden. Det ligger i näringsidkarnas intresse att företag som bryter mot lagen åker fast. Det nya snabba administrativa sanktionsmedlet, påföljdsavgift för livsmedelstillsyn, främjar den målsättningen.⁴

5. Landskapsregeringens förslag

EU-lagstiftningens utveckling och förändrade verksamhetsförutsättningar inom livsmedelssektorn inverkar även på den åländska livsmedelslagstiftningens ändamålsenlighet. Det har gett upphov till ett förändringsbehov vilket bättre tillgodoses genom att på Åland anamma det regelverk som rymms inom den nya livsmedelslagens ramar. Mot bakgrund av detta föreslår landskapsregeringen att lagtinget antar en ny landskapslag om tillämpning i landskapet av livsmedelslagen (*blankettlagen*). Härigenom uppdateras lagstiftningen inom området i fråga på ett kort, koncist, klart och ändamålsenligt sätt.

Vidare innehåller den nya livsmedelslagen (i likhet med den äldre livsmedelslagen) reglering av rikslagstiftningsnatur från vilken det inte finns möjlighet att avvika. Den nya livsmedelslagen handlar dessutom till stor del om hur berörda förvaltningsmyndigheter ska förfara för att lagen ska kunna verkställas. Detta, inklusive det faktum att man på Åland sen tidigare valt att använda sig av blankettlagstiftningstekniken inom det rättsområde som reglerar hanteringen av livsmedel gör det mest rationellt att även fortsättningsvis använda sig av nämnda lagstiftningsteknik inom rättsområdet i fråga.

I förslaget ingår även bestämmelser enligt vilka det uttryckligen föreskrivs en möjlighet för enskilda producenter exempelvis jägare att kunna sälja viltkött i mindre mängder direkt till lokala restauranger och butiker, ett behov som funnits länge och som de nya bestämmelserna kan fylla, till nytta för restaurang- och butiksbranschen och inte minst för enskilda konsumenter.

6. Förslagets konsekvenser

6.1 Ekonomiska konsekvenser

Enligt förslaget förbättras verksamhetsförutsättningarna för livsmedelsföretagarna genom att de i den nya livsmedelslagen materiella reglernas utformning och disposition förtydligas. Det nuvarande materiella regelverket i den äldre livsmedelslagen är osammanhängande på grund av de många ändringarna som gjorts under de senaste åren. Genom förslaget skapas ett regelverk, som företagarna har lättare att tillägna sig och förstå. Verksamhetsfältet inom livsmedelsbranschen har i livsmedelslagen förtydligats så att tillsynen kan inriktas på de företagare som behöver mest handledning och tillsyn. Därigenom skapas förtroende inom livsmedelsbranschen och samtidigt går man in för att utnyttja den goda praxis som redan finns inom branschen. Det föreslås att det föreskrivs om en administrativ påföljd av straffkaraktär, påföljdsavgift för livsmedelstillsyn. Påföljdsavgiften på 300 – 5 000 € föreslås endast drabba sådana företagare som inte uppfyller kraven enligt livsmedelsbestämmelserna.

Enligt gällande lag tar Ålands miljö och hälsoskyddsmyndighet (*ÅMHM*) ut en avgift enligt sin godkända taxa för lagstadgade tillsynsåtgärder. Med tillsynsavgifter täcks således en del av kostnaderna för tillsynen. För att

⁴ Se avsnitt 8 nedan.

förbättra tillsynsverksamheten anser landskapsregeringen att man strävar till att uppnå kostnadsmotsvarighet för de avgifter som uppbärs för livsmedelstillsynen. Ett syfte med förslaget är att intäkterna för livsmedelstillsynen ska ökas genom att man inför en ny årlig grundavgift på 150 €, som enligt huvudregeln är lika stor för alla och tas ut av alla tillsynsobjekt som omfattas av den planmässiga livsmedelstillsynen. Avgiftssystemet blir i fråga om grundavgiften därigenom enklare, tydligare och mer förutsägbart. Då fördelas avgiftsansvaret på alla registrerade tillsynsobjekt och tillsynsobjekt som tillsynsmyndigheten godkänt, och inte enbart på dem som under året blir föremål för avgiftsbelagda tillsynsåtgärder. De avgifter som tas ut skulle fördela sig mera jämnt mellan alla avgiftspliktiga och intäkterna blir lättare att prognosticera för ÅMHM än de nuvarande intäkterna. Eftersom avgiften automatiskt tas ut av alla avgiftspliktiga tillsynsobjekt i början av kalenderåret skärper det uppbörden av avgifter och innebär därigenom att avgiftsintäkterna för tillsynen ökar i riktning mot kostnadsmotsvarighet.

För företagarna har kostnaderna för den planmässiga livsmedelstillsynen hittills varit relativt små, och avgifterna har inte tillnärmelsevis räckt till för att täcka kostnaderna för tillsynen. Om tillsynsavgifterna uppbärs av alla tillsynsobjekt som omfattas av den planmässiga tillsynen på det sätt som här föreslås kommer avgiftsintäkterna för livsmedelstillsynen att öka. Detta skulle i sin tur göra det möjligt att effektivera verksamheten och skaffa de tilläggsresurser som behövs så att tillsynen kunde genomföras mera heltäckande än i dagsläget. Det skulle också därigenom vara möjligt att ge företagare bättre rådgivning och tydligare instruktioner. Också de livsmedelsföretagare hos vilka det inte årligen görs inspektionsbesök skulle ha nytta av den årliga tillsynsavgiften genom att de har bättre möjligheter än tidigare att få sakkunnigtjänster från myndigheten som stöd för sin egen verksamhet. Dessutom har företagarna nytta av att myndigheterna genom sin tillsyn ser till att ingen får konkurrensfördelar genom att försumma förpliktelseerna i samband med livsmedelssäkerheten och livsmedelsbranschens allmänna rykte förblir därmed gott.

6.2 Administrativa konsekvenser

Förslaget syftar till att göra bestämmelserna och tillsynen mer flexibla, vilket får konsekvenser såväl för aktörerna som för myndigheterna. Förtydligandet av lagstiftningens framställningssätt har positiv inverkan på myndigheternas verksamhet. En mera strukturerad helhet utgör ett bättre verktyg för ÅMHM. Då upprepningen av kraven i EU-lagstiftningen i det materiella reglerna i nya livsmedelslagen utelämnas ökar det i någon mån ÅMHM:s arbete i form av rådgivning och instruktion, men underlättar samtidigt användningen av lagstiftningen som arbetsredskap och minskar tolkningsproblemen och eventuella motstridigheter med EU-lagstiftningen.

I det praktiska övervakningsarbetet kan det uppstå situationer då myndighetens begränsade utbud av metoder förhindrar effektivt ingripande i regelrätt lagstridig verksamhet eller sporadisk verksamhet som annars strider mot bestämmelserna. Kriterierna för vissa andra tvångsmedel som redan finns i den gällande lagstiftningen (förbud, omhändertagande, förbud mot och rättelse av marknadsföring) har ändrats så att de bättre lämpar sig för att hantera de oönskade situationer som kan förekomma i samband med tillsynsutövningen.

Genom de föreslagna lagändringarna skapas goda förutsättningar att upprätthålla en högklassig tillsyn. ÅMHM får ökade möjligheter att inom ramen för befintliga personalresurser bättre upprätthålla en hög nivå på miljö- och hälsoskyddet i det att avgiftsuppbörden för tillsynen effektivteras och därmed förbättrar förutsägbarheten för avgiftsintäkterna.

6.3 Jämställdhets- och barnkonsekvenser

Såvitt bekant har förslaget inga konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för barn.

6.4 Hälsomässiga konsekvenser

Syftet med livsmedelslagstiftningen är att säkerställa att de livsmedel som kommer till konsumenterna är säkra och inte medför någon fara för konsumenternas hälsa, omedelbart eller som följd av långvarig användning. Sett ur ett internationellt perspektiv är livsmedelssäkerhetsnivån hög, både på Åland och i riket. Förekomsten av skadliga ämnen i livsmedel är i hela landet så pass liten att den inte medför några hälsofaror.

Genom de föreslagna ändringarna i lagstiftningen säkerställs landskapsmyndigheternas förutsättningar att upprätthålla en högklassig livsmedels- och hälsoskyddstillsyn. Den ändring som gäller tillsynsavgifterna styr tillsynen från det nuvarande systemet med avgiftsbelagda inspektionsprestationer mot en mångsidigare tillsyn som använder sig av olika tillsynsmetoder, vilket antas öka tillsynens genomslagskraft också när det gäller att förebygga hälsofaror.

6.5 Övriga konsekvenser

Genom att förenhetliga och utveckla livsmedelslagstiftningen säkerställer man att livsmedlen är trygga från hälsosynpunkt och ekonomiskt. En tydlig lagstiftning ökar säkerheten i företagarnas verksamhet och förebygger osund konkurrens. Genom att göra lagen tydligare förbättrar man livsmedelsbranschens verksamhetsförutsättningar för hela livsmedelskedjans del. I livsmedelsförordningen fastställs principen att det är livsmedelsföretagarna som har det primära ansvaret för livsmedlens (och foders) säkerhet. Myndigheternas skyldighet är att genom sin egen verksamhet säkerställa att livsmedelsföretagarna uppfyller de förpliktelser som gäller dem. Bestämmelser om att företagarna i fråga har det primära ansvaret för livsmedelssäkerheten och för skyldigheten att ordna sin egenkontroll ingår redan i den gällande nationella lagstiftningen. Genom att utveckla tillsynen ytterligare stöder man denna princip och skapar förtroende på marknaden. Samtidigt utvecklas förtroendet mellan i första hand ÅMHM och företagarna. Det ligger i företagarnas intresse att företag som bryter mot lagen lagförs. Ett nytt system med påföljdsavgift för livsmedelstillsyn främjar den målsättningen. Genom översynen av avgiftsreglerna skapas förutsägbarhet. Då myndigheterna får bättre möjligheter att ingripa i exempelvis misstänkta livsmedelsbedrägerier och livsmedelsförfalskningar skapar det förtroende och förbättrar verksamheten på marknaden.

7. Lagstiftningsbehörighet

Blankettlagen innebär att man på Åland tillämpliggör materiella bestämmelser i den nya livsmedelslagen som hänför sig till olika rättsområden som dels ligger inom den åländska behörigheten, dels utanför. Det materiella regelverket i den nya livsmedelslagen innehåller bestämmelser om allmänna krav på livsmedel, djur som används i livsmedelsproduktionen, livsmedelslokaler och primärproduktionsställen, krav på livsmedelsföretagare, myndigheterna och deras uppgifter, laboratorier, livsmedelstillsyn, administrativa tvångsmedel, avgifter, ändringssökande och straff.

Enligt 18 § 1 och 4 punkterna i självstyrelselagen har Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar samt kommunernas förvaltning. Jämlikt 18 § 17 punkten i självstyrelselagen tillkommer Åland lagstiftningsbehörighet i frågor gällande djurskydd och veterinärväsendet med undantag av

ärenden gällande smittsamma sjukdomar hos djur och människor, förbud mot införande av djur och djurprodukter samt förebyggande av införsel av växtförstörare till Åland, vilka enligt 27 § 31 – 33 punkterna i nämnda lag hänförs till rikets behörighet. Enligt regeringens proposition till ny självstyrelselag (RP 73/90 s. 68) hänförs även lagstiftningen om slakt- och köttbesiktning, vilka områden enligt den tidigare självstyrelselagen hörde till rikets behörighet, till veterinärväsendet.

Frågan om livsmedelskvalitet har även anknytning till hälsovården, vilket område enligt 18 § 12 punkten i självstyrelselagen hör till den åländska lagstiftningsbehörigheten med nämnda undantag. Den nya livsmedelslagen berör även rättsområdena jord- och skogsbruk, jakt och fiske samt näringsverksamhet på vilka områden lagstiftningsbehörigheten med vissa undantag tillkommer Åland enligt självstyrelselagens 18 § 15, 16 och 22 punkter.

Den nya livsmedelslagen berör även rättsområdena konsumentskydd, otillbörligt förfarande i näringsverksamhet, utöknings- och rättsväsendet samt alkohollagstiftning på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 10 och 23 punkterna samt 29 § 1 mom. 4 punkten i självstyrelselagen.

Den nya livsmedelslagen innehåller bestämmelser som berör utrikeshandeln av livsmedel. Vad gäller utrikeshandeln tillkommer lagstiftningsbehörigheten riket enligt 27 § 12 punkten i självstyrelselagen. Rätten till begränsningar i fråga om utrikeshandeln av andra orsaker än handelspolitiska, t.ex. på grund av tekniska säkerhetskrav, ska emellertid, enligt motiven till självstyrelselagen, bedömas utgående från det rättsområde som åtgärden i sakligt hänseende närmast hänför sig till.

Den nya livsmedelslagen innehåller bestämmelser av dels åländsk lagstiftningsnatur, dels bestämmelser av rikslagstiftningsnatur. Bestämmelser av rikslagstiftningsnatur kan jämlikt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen. Med stöd av nämnda lagrum kan även riksmyndigheter påföras uppgifter vilka överensstämmer med rikslagstiftningen.

I den nya livsmedelslagen ingår vidare bestämmelser om administrativa tvångsmedel såsom förbud, omhändertagande och förstörande av livsmedel, vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande. Enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen har Åland rätt att lagstifta i fråga om utsättande och utdömande av vite samt andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till den åländska lagstiftningsbehörigheten.

Den nya livsmedelslagen innehåller även bestämmelser om tillsyn, inspektioner, provtagning och tillsynsmyndighetens rätt att få information. I landskapets behörighet ingår även att lagstifta om övervakning och inspektioner inom Ålands behörighetsområden.

Den nya livsmedelslagen innehåller även bestämmelser som berör det i 2 kap. 10 § i Finlands grundlag (FFS 731/1999) garanterade skyddet för bl.a. privatlivet på vilket område lagstiftningsbehörigheten jämlikt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen tillkommer riket. Till den del dessa bestämmelser berör rikets behörighet kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i den åländska lagstiftningen. Som exempel kan nämnas bestämmelserna i 43, 44 och 46 §§ om tillsynsmyndigheternas och veterinärers rätt att få information, anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter samt bestämmelsen i 82 § om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter.

Bestämmelserna i blankettlagen om ändringssökande gäller rättskipning som enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen utgör riksbehörighet. Dessa bestämmelser överensstämmer med 25 och 26 §§ i självstyrelselagen. Rätelseyrkandet utgör en del av förvaltningsförfarandet som föregår besvär-förfarandet.

Bestämmelserna om avgifter i 10 kap. i nya livsmedelslagen kan med stöd av 18 § 5 punkten i självstyrelselagen intas i den åländska lagstiftningen. I

fråga om grunderna för avgifter ska landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet tillämpas.

Enligt blankettlagens 12 § ska vissa bestämmelser i strafflagen inom landskapets behörighet tillämpas på Åland. I övrigt ska straffbestämmelserna i nya livsmedelslagen inom den åländska behörigheten tillämpas på Åland. Straffbestämmelserna kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas i den åländska lagstiftningen.

8. Särskilt om påföljdsavgifter

Enligt artikel 139 i kontrollförordningen ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner för överträdelse av bestämmelserna i förordningen och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Enligt punkt 2 i den artikeln ska medlemsstaterna säkerställa att ekonomiska sanktioner för överträdelser av kontrollförordningen och av de bestämmelser som avses i artikel 1.2 i den, om de begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande, i enlighet med nationell rätt återspeglar åtminstone antingen aktörens ekonomiska fördel eller, beroende på vad som är lämpligt, en procentandel av aktörens omsättning. I 67 § i livsmedelslagen finns det därför en bestämmelse om påföljdsavgift inom livsmedelskontrollen enligt vilken det är möjligt att ålägga försumliga livsmedelsföretagare att betala en påföljdsavgift om de inte iakttar vissa i livsmedelslagen angivna skyldigheter.

I enlighet med vad Ålandsdelegationen kommit fram till är påföljdsavgifter att beakta som en sanktion varom Åland har rätt att lagstifta.⁵ Därför har det införts en avvikande bestämmelse om påföljdsavgifter i blankettlagen som säkerställer att avgiften i fråga tillfaller landskapet. I utlåtandet rörande bl.a. en överenskommelseförordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter som har samband med överträdelse av bestämmelserna i den Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik konstaterar Ålandsdelegationen följande. Unionslagstiftningen har ”infört ett påföljdssystem som inte bygger på kriminaliseringar utan på administrativa påföljder av straffkaraktär. I dessa fall är det fråga om överträdelseavgift, påföljdsavgift för allvarliga överträdelser och förbud att idka fiskeri. Förbuden är tidsbundna eller permanenta och de tilldelas på basis av varningar som kallas prickar. Tilldelade prickar kan medföra att den licens som behövs för att idka fiske dras in för en bestämd tid eller permanent beroende på antalet prickar. Högsta domstolen hänvisade till sitt utlåtande OH2009/24, som gällde landskapslagen om ändring av landskapslagen om bekämpande av oljeskador, där domstolen tagit ställning till landskapets lagstiftningsbehörighet beträffande avgifter av sanktionskaraktär. I det utlåtandet ansåg Högsta domstolen att då landskapet hade lagstiftningsbehörighet i fråga om natur- och miljövård, hade landskapet även behörighet att lagstifta om sådana sanktioner som den då aktuella oljeutsläppsavgiften. Detta konstaterades även vara i överensstämmelse med grundtanken bakom stadgandet i 18 § 25 punkten i självstyrelselagen. Enligt denna punkt har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. I linje med nämnda utlåtande ansåg Högsta

⁵ Se Ålandsdelegationens utlåtande nr 6/2009 över landskapslagen om ändring av landskapslagen om bekämpande av oljeskador (antagen av lagtinget den 21 januari 2009), givet den 28 januari 2009, Ålandsdelegationens utlåtande nr 24/2017 över dels en överenskommelseförordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter som har samband med överträdelse av bestämmelserna i den Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik och dels ny överenskommelseförordning om gränsbevakningsväsendets uppgifter på Åland, givet den 12 maj 2017 samt Ålandsdelegationens utlåtande nr 15/2021 över landskapslagen om tillämpning på Åland av utsädeslagen (antagen av lagtinget den 27 januari 2021), givet den 18 mars 2021.

domstolen i utlåtandet 12.6.2015, att eftersom landskapet enligt 18 § 16 punkten i självstyrelselagen har lagstiftningsbehörighet i fråga om fiske, registrering av fiskefartyg och styrning av fiskerinäringen, har landskapet även behörighet att lagstifta om administrativa sanktioner på dessa områden.”

I konsekvens härmed faller det inom Ålands lagstiftningsbehörighet att införa bestämmelser om hur påföljdsavgiften ska verkställas så länge som verkställigheten inte innefattar förfaranderegler varom riket har rätt att lagstifta såsom utsökning. I 67 § 4 mom. finns en informationsbestämmelse som innehåller en hänvisning till lagen om verkställighet av böter (FFS 672/2002, *bötesverkställighetslagen*) som är en lag som innehåller bestämmelser som faller inom ramen för både rikets och Ålands lagstiftningsbehörighet. Blankettlagens första paragraf innebär i det här hänseendet endast ett tillämpliggörande av en informationshänvisning som inte i sig möjliggör en tillämpning av bötesverkställighetslagen fullt ut. Därför har det nedan i förslaget till lagtext, i avvikelseparagrafen om påföljdsavgifter, intagits en aktiverande bestämmelse enligt vilken bötesverkställighetslagen, inom landskapets behörighet, ska tillämpas. Därutöver finns i samma paragraf en avvikelse enligt vilken avgiften ska tillfalla landskapet eftersom det i 67 § 2 mom. föreskrivs att avgiften ska tillfalla staten och en avsaknad av avvikelse skulle innebära avgiften inte skulle komma Åland till del.

Detaljmotivering

Landskapslag om tillämpning på Åland av livsmedelslagen

1 § *Lagens tillämpningsområde*. Genom 1 mom. i denna paragraf kommer blankettlagstiftningstekniken till användning. Livsmedelslagen, med beaktande av lokala förhållanden, tillämpliggörs härigenom på Åland på i paragrafen föreskrivet sätt.

Livsmedelslagen kan i framtiden komma att ändras av olika skäl. För att det åländska regelverket, inom det rättsområde som livsmedelslagen berör, ska överensstämma med rikslagstiftningen är det viktigt att det finns bestämmelser som automatiskt gör ändringar i livsmedelslagen tillämpliga på Åland⁶. Med anledning av detta har bestämmelsen i 2 mom. om författningsändringar intagits i förslaget.

Rätten att lagstifta om utrikeshandeln är en riksangelägenhet vilket framgår av redogörelsen i den allmänna motiveringen ovan. Detta beaktas genom bestämmelsen i 3 mom.

2 § *Förvaltningsuppgifter*. Livsmedelslagen innehåller ett antal bestämmelser som reglerar sådant som hör till den åländska behörigheten. För att sådana bestämmelser ska kunna verkställas på Åland förutsätts i vanlig ordning en uttrycklig bestämmelse varigenom de till dessa bestämmelser hörande förvaltningsuppgifterna enligt 1 mom. åläggs landskapsmyndigheterna. Med anledning av detta har denna paragraf intagits i förslaget.

Skötseln av förvaltningsuppgifterna är av ändmålsenlighets skäl, i enlighet med den nuvarande lagstiftningen uppdelade på två myndigheter, ÅMHM och landskapsregeringen. Det finns inte skäl att avvika från den princip enligt vilken mer övergripande funktioner såsom allmän planering och styrning av tillsynen enligt 2 – 4 mom. åvilar landskapsregeringen medan specifika verkställighetsåtgärder såsom besiktningar och anmälningshandläggning ankommer på ÅMHM. Detta utgör anledningen till den i paragrafen föreskrivna uppdelningen av däri nämnda förvaltningsuppgifter.

⁶ Se avsnitt 5 i den allmänna motiveringen på sida 15.

I 5 mom. föreskrivs om intyg över livsmedelshygienisk kompetens och godkända intyg vad gäller hygienpasstestare. Eftersom det inte finns erforderliga resurser att på Åland bygga upp en organisation som besitter de kunskaper som krävs för att behandla och bevilja en ansökan om utfärdande av intyg av förevarande slag är det ändamålsenligt att dra nytta av de personer som utanför Åland erhållit den kompetens som krävs för att erhålla nämnda intyg. Därför har 5 mom. givits den ordalydelse som framgår av förslaget till lagtext nedan.

3 § *Hänvisningar.* Det är viktigt att blankettlagen samverkar med andra delar av det åländska regelverket i analogi med hur livsmedelslagen i riket samverkar med övrig rikslagstiftning. I livsmedelslagen hänvisas till bestämmelser i annan rikslagstiftning som äger motsvarighet i den åländska lagstiftningen. Således måste det i blankettlagen intas ett hänvisningsstadgande varigenom ifrågavarande hänvisningar i livsmedelslagen genom 1 mom. ersätts med hänvisningar till bestämmelser i motsvarande författningar i den åländska lagstiftningen.

I 67 § 4 mom. i livsmedelslagen finns en hänvisning till bötesverkställighetslagen i vilken det i sin tur, i dess 1 § 2 mom. återhänvisas till 67 § i livsmedelslagen. Genom den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. säkerställs att hänvisningen i fråga i bötesverkställighetslagen avser relevant åländsk lagstiftning, dvs. blankettlagen. Bestämmelsen anger vad landskapsregeringen ska iaktta för att förfarandet vid tillämpningen av de materiella reglerna om påföljdsavgifter ska bli korrekt.

Bestämmelsen i 3 mom. föreslås införd eftersom det inte finns motsvarande lagstiftning på Åland.

4 § *Definitioner.* Avvikelserna i 1 mom., till den del det gäller definitionen i 5 § 2 mom. 2 punkten i livsmedelslagen, utgör en anpassning till att det på Åland är ÅMHM som ska ansvara för tillsynsutövningen som ett led i verkställigheten av lagbestämmelserna. I riket utövas tillsynen av kommunala myndigheter. Vad gäller avvikelserna i samma moment, till den del det gäller 5 § 2 mom. 17 och 18 punkterna i livsmedelslagen, utses officiellt laboratorium och egenkontrolllaboratorium på Åland av landskapsregeringen, till skillnad från vad som är fallet i riket där nämnda laboratorier utses av Livsmedelsverket.

Vad gäller avvikelserna i 2 mom. finns motsvarande avvikelser i den nuvarande åländska lagstiftningen. Förslaget innebär ingen ändring till den delen förutom att en definition av begreppet slaktkropp i förtydligande syfte lagts till i definitionslistan i momentet i fråga.

5 § *Försäljning och hantering av viltkött.* Den föreslagna bestämmelsen i 1 mom. överensstämmer i stort sett med motsvarande bestämmelse i den nuvarande 4a § 1 mom. i den nuvarande blankettlagen om livsmedel. Det som skiljer momenten åt utgörs av det tillägg som mot bakgrund av vad som anförts i den allmänna motiveringen införts i 1 mom. vilket möjliggör försäljning av två obesiktigade djurenheter kött från frilevande vilt till lokala butiker och till restauranger på Åland. De föreslagna bestämmelserna i 2 mom. äger motsvarighet i bestämmelserna 4a § 3 mom. i den nuvarande blankettlagen dock med tilläggen som innebär att lokala butiker och restauranger även omfattas av bestämmelsen i momentet samt att det förtydligas att det handlar om obesiktigade djurkroppar.

I den nuvarande blankettlagens 4a § 3 mom. föreskrivs att "Livsmedelsföretagare ska hantera kött av obesiktigade djurkroppar från frilevande vilt i ändamålsenliga utrymmen samt ha ett av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet godkänt dokumenterat egenkontrollsystem av vilket framgår verksamhetsrutiner för köttets hantering." Enligt förslaget ersätts passusen

”ändamålsenliga utrymmen” med ”registrerade och godkända”. Anledningen därtill är att det i dagsläget finns en otydlighet i lagtexten som gör att livsmedelsutrymmen för hantering av viltkött inte registreras vilket innebär att ingen tillsyn utövas i praktiken. Överhuvudtaget verkar det varit oklart vad ett ändamålsenligt utrymme är och vilket krav det ställer på utrymmet dvs. om det enligt den äldre lydelsen krävs registrering och godkännande eller inte. Likväl säljs viltkött i butiker, något som kan vara behäftat med vissa risker därför att det sålda köttet kan vara skadligt för den enskilde konsumenten. Genom förslaget skapas en samstämmighet med de materiella reglerna i 10 och 11 §§ i den nya livsmedelslagen. ÅMHH ges i och med detta möjlighet att bedöma och fatta beslut rörande utrymmena i fråga även i tveksamma fall. De nya bestämmelserna i 3 mom. säkerställer kvaliteten på lokalen där livsmedlen hanteras av livsmedelsföretagare. Här inkluderas ytor som är hygieniska och går att tvätta, att det finns tillgång till lämplig rengöring för det aktuella livsmedlet, att utrymmet är tillräckligt ventilerat och separerat från andra möjliga kontaminationskällor. Kontroller av enbart utrymmet kan dock inte säkerställa att konsumtion av köttet som bjuds ut till försäljning inte är förenat med vissa hälsorisker. Detta eftersom köttet enligt bestämmelserna i paragrafen får säljas i obesiktigt skick, upp till en viss mängd. Däremot kan tillsynsmyndigheten med stöd av bestämmelserna i momentet, vid kontroll, ta ställning till om utrymmet, där köttet i fråga bereds, är utformat och utrustat på ett sätt som möjliggör en säker hantering av viltköttet. Det blir m.a.o. möjligt att avgöra om de redskap som behövs för en säker hantering av köttet finns att tillgå och att det i utrymmet i fråga går att upprätthålla sådana renlighetskrav som måste vara uppfyllda för att det ska godkännas. Dessa omständigheter medför att risken för att köttet ska vara hälsofarligt nedbringas avsevärt, dock inte helt. Men eftersom bestämmelsen endast tillåter försäljning av begränsad mängd obesiktigt viltkött och försäljning av större mängder kräver kontroller talar det för att riskerna begränsas. Vid sidan av livsmedelsföretagarna omfattas även jägarna av de nya kraven. På det sättet säkerställs att även jägarna vid sin hantering av det kött som är avsett för vidareförsäljning ska se till att nivån på köthygien är så hög som möjligt, något som enligt landskapsregeringen får anses vara fullt rimligt med hänsyn till de höga krav på livsmedelssäkerhet som ska vara tillgodosedda.

6 § *Bestämmelser som inte ska tillämpas.* Bestämmelserna i 5 § 2 mom. 20 och 21 punkterna i livsmedelslagen hänför sig till renskötsel och renslakt som inte förekommer på Åland varför bestämmelserna inte ska tillämpas. Bestämmelserna i 11 § 5 mom. i livsmedelslagen reglerar bl.a. regionförvaltningsverkets och kommunernas rättsförhållande till Livsmedelsverket i vad avser anmälningar av godkända livsmedelslokaler. Enligt förslaget ska ÅMHH både handlägga anmälningar och ge godkända livsmedelslokaler ett godkännandenummer. En egenartad situation skulle uppkomma om samma myndighet riktade anmälningar till sig själv och därefter gav ett godkännandenummer i vederbörlig ordning, vilket skulle bli konsekvensen om nämnda lagrum i livsmedelslagen inte undantogs från tillämpningsområdet för den föreslagna blankettlagen. I 25 § 2 mom. reglerar regionsförvaltningsverkets befogenheter visavi renslakterier. Eftersom det inte finns renslakterier på Åland saknar bestämmelserna i nämnda moment praktisk betydelse och ska därför undantas från tillämpningsområdet för blankettlagen.

I 27 § i livsmedelslagen regleras kommunens uppgifter i anslutning till livsmedelshanteringen. I och med att skötseln av kommunala förvaltningsuppgifter i anslutning till nämnda hantering på Åland ankommer på ÅMHH är bestämmelserna i 27 § 1 – 3 obehövligen förutom till den del de föreskriver att kommunen svarar för livsmedelstillsynen inom sitt verksamhetsområde vilket med beaktande av 2 § i blankettlagen innebär att ÅMHH svarar för

den livsmedelstillsynen. Därav formuleringen i det föreslagna 2 mom. Bestämmelsen i 27 § 5 mom. i livsmedelslagen reglerar kommunens möjlighet att genom avtal överta vissa av Livsmedelsverkets uppgifter, exempelvis köttbesiktning i slakterier. I och med att den föreslagna 2 § anger hur förvaltningsuppgifterna på Åland är uppdelade är en motsvarande reglering likt den i 27 § 5 mom. i livsmedelslagen obehövlig och ska därför undantas från tillämpningsområdet för blankettlagen.

Genom den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. undantas bestämmelsen om kravet i 31 § i livsmedelslagen på en särskild statlig näringsdelegation från tillämpningsområdet från den föreslagna blankettlagen eftersom Åland också i fortsättningen kan ta del av de rekommendationer som statens näringsdelegation ger på Livsmedelsverkets hemsida. Bestämmelserna i 75 § 4 mom. reglerar sökande av ändring i kommunala tillsynsplaner. I och med att ÅMHM ska sköta tillsynen på hela Åland är den materiella bestämmelsen i fråga i livsmedelslagen obehövlig och undantas därför från tillämpningsområdet för blankettlagen. I 84 § i livsmedelslagen föreskrivs att på verksamhet som en kommun ordnar med stöd av livsmedelslagen tillämpas lagen om statsandel för kommunal basservice (FFS 1704/2009). Av det skälet att kommunerna inte ska sköta förvaltningsuppgifter med stöd av blankettlagen och därför inte ordnar någon verksamhet som skulle aktivera ett motsvarande regelverk för landskapsandelssystemet undantas 84 § i livsmedelslagen från tillämpningsområdet för den föreslagna blankettlagen.

7 § *Språkrav*. I 43 § i självstyrelselagen föreskrivs att statsrådet ska verka för att behövlig information om varor och tjänster till åländska konsumenter i mån av möjlighet ges på svenska. Statsrådet ska även se till att bestämmelser och föreskrifter som ska gälla på Åland finns tillgängliga på svenska. För att understryka vikten av självstyrelselagens språkrav, inte minst i detta sammanhang, har därför bestämmelsen i 1 mom. intagits i förslaget.

Att Åland är enspråkigt svenskt är en del i grunden för självstyrelsen vilket även kommer till uttryck i 36 § i självstyrelselagen i vilken det föreskrivs att ämbets språket i stats-, landskaps- och kommunalförvaltningen är svenska. Med avvikelse från bestämmelserna från i 33 § i livsmedelslagen har därför bestämmelsen i paragrafens 2 mom. intagits i förslaget.

8 § *Skyldigheten att lämna uppgifter och göra anmälningar*. Bestämmelsen i paragrafen utgör ett undantag från livsmedelslagen och är en konsekvens av att ÅMHM ska handha bland annat de förvaltningsuppgifter som i riket ska handhas av Livsmedelsverket.

9 § *Påföljdsavgifter*. I 67 § 2 mom. i livsmedelslagen föreskrivs bl.a. att avgiften tillfaller staten. Mot bakgrund av vad som anförts i den allmänna motiveringen föreslås bestämmelsen i 1 mom. införd varigenom påföljdsavgiften tillfaller landskapet.

Med hänvisning till vad som anförts i den allmänna motiveringen i avsnitt 8 föreslås i 2 mom. att bestämmelserna i lagen om verkställighet av böter inom landskapets behörighet ska tillämpas på Åland, vid verkställighet i enlighet med bestämmelserna i blankettlagen.

10 § *Avgifter*. I 71 – 73 §§ i livsmedelslagen föreskrivs bl.a. att bestämmelser om avgifter för den tillsyn som statliga och kommunala myndigheter utövar med stöd av livsmedelslagen och Europeiska unionens lagstiftning. Dessutom föreskrivs att lagen om grunderna för avgifter till staten (FFS 150/1992), om inte något annat föreskrivs i EU-lagstiftningen, tillämpas.

Eftersom Åland vid sidan av EU-rätten har egen lagstiftning som anger under vilka förutsättningar avgifter ska tas ut i samband med att myndighetsprestationer utförs (något som framgår av landskapslagen (1993:27) om

grunderna för avgifter till landskapet) och landskapsregeringen och ÅMHM ytterst ansvarar för myndighetsutövningen vid verkställandet av blankettlagen, behövs det således i blankettlagen intas avvikande bestämmelser av i denna paragraf förevarande slag.

11 § *Tillsynsregister*. För att åstadkomma ett effektivt förvaltningsförfarande anser landskapsregeringen att det är mest ändamålsenligt att på Åland med tanke på styrningen och utvecklandet av tillsynen föra ett motsvarande register över bl.a. livsmedelsverksamheten och godkända laboratorier som av Livsmedelsverket, regionförvaltningsverken och kommunerna, i enlighet med 79 och 80 §§ i livsmedelslagen, förs i riket och i görligaste mån använda sig av uppgifterna i det registret. Därför har bestämmelsen i paragrafen intagits i förslaget.

12 § *Straffbestämmelser* I 69 och 70 §§ i livsmedelslagen finns straffbestämmelser. Bestämmelserna i 69 § är oproblematiske. I paragrafen anges förutsättningarna för att någon ska dömas för livsmedelsförseelse till böter. Genom den inledande bestämmelsen i den föreslagna blankettlagens 1 § tillämpliggörs de materiella bestämmelserna i 69 § i livsmedelslagen på sedvanligt sätt. Detta föranleder i sig inte att någon i blankettlagen särskild straffbestämmelse behöver intas i blankettlagen. Straffbestämmelserna i 70 § i livsmedelslagen är däremot formulerade som informationsbestämmelser. Detta innebär att 1 § i blankettlagen endast tillämpliggör informationen per se om att det finns bestämmelser i strafflagen om straff för olika lagöverträdelser. Bestämmelserna i strafflagen om straff för hälsobrott, smuggling, försök till smuggling och lindrig smuggling av livsmedel samt olaga befattningstagande med infört gods och lindrigt olaga befattningstagande med infört gods träder m.a.o. inte i funktion på Åland såvida inte man genom en aktiverande särskild bestämmelse i blankettlagen föreskriver att dessa bestämmelser med fängelse i straffskalan ska tillämpas på Åland. Av den anledningen har denna paragraf intagits i förslaget.

13 § *Rättelseyrkande*. Ett rättelseyrkande kan endast lämnas av sakägare och ska framställas skriftligen. Landskapsregeringen och ÅMHM prövar endast de krav som har framställts i rättelseyrkandet. Om ett beslut inte har tillkommit på rätt sätt eller om det innehåller uppenbara felaktigheter kan myndigheten ta upp ärendet på nytt. Möjligheten att begära rättelse av ett beslut är ett förvaltningsförfarande som föregår ett besvär till högsta förvaltningsdomstolen. Endast de beslut som fattats med anledning av ett rättelseyrkande kan överklagas till högsta förvaltningsdomstolen.

14 § *Besvär**bestämmelser*. Besvär*bestämmelser* syftar i allmänhet till att förmå förvaltningsmyndigheter att vinnlägga sig om att en god förvaltning upprätthålls till gagn för samhällsmedborgarna. Genom att införa besvär*bestämmelser* i lagen får den enskilde tillgång till ett rättsäkerhetsinstrument som kan användas exempelvis då materiellt oriktiga förvaltningsbeslut fattats till nackdel för honom eller henne.

Jämlikt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet inom rättsområdet för rättsskipning med beaktande av bland annat vad som föreskrivs i 25 § om förvaltningsrättskipningen i självstyrelselagen. I förevarande fall innebär detta att besvär över lagligheten i ÅMHM:s beslut överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol samt att besvär över lagligheten i landskapsregeringens beslut överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen (förutsatt att beslut i enligt med allmänna förvaltningsrättsliga principer är att anse som överklagbara). Besvär*bestämmelser*na i självstyrelselagen gäller oavsett man tar in besvär*bestämmelser* i en blankettlag eller inte. Likväl har bestämmelserna i 1 och 2 mom. i informativt syfte intagits i förslaget för

att klargöra besvärsvägarna och därigenom underlätta situationen för lagtillämparen.

Enligt 3 mom. kan det i ett sådant beslut enligt 9 kap. som inte avser påföljdsavgift för livsmedelstillsyn enligt 67 § bestämmas att beslutet ska iaktas innan det har vunnit laga kraft eller innan en begäran om rättelse har behandlats, om inte besvärmyndigheten eller den myndighet som behandlar begäran om rättelse bestämmer något annat. När tillsynsmyndigheten fattar ett beslut om administrativa tvångsmedel ska den alltså samtidigt bedöma om situationen kräver att beslutet verkställs innan det har vunnit laga kraft. Med hänsyn till syftet med blankettlagen har myndigheten i ett flertal fall en anledning att bestämma att ett beslut ska verkställas med en gång. Om det exempelvis är fråga om ett livsmedel eller en verksamhet som medför eller kan medföra fara för konsumenternas hälsa, kan man inte vänta med verkställigheten tills beslutet har vunnit laga kraft. Också information som strider mot livsmedelsbestämmelserna och som kan medföra ekonomisk förlust och i värsta fall fara för konsumenternas hälsa ger i de flesta fall en anledning att verkställa myndighetsbeslutet omedelbart med hänvisning till konsumentskyddet. Omedelbar verkställighet medför ofta vissa ekonomiska förluster för företagen. Dessutom är det ofta kännetecknande för tvångsmedelsbeslut som fattas med stöd av den föreslagna blankettlagen att verkställigheten har påföljder som är definitiva och som inte senare kan upphävas. Om ett beslut ändras till följd av rättelse eller besvär, kan det hända att det uppkommer rätt för företagaren att få ersättning. Därför måste myndigheten se till att beslutet uppfyller både materiella och formella krav. Enligt 122 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019) får ett beslut verkställas trots att besvär har anförts, om besvärstillstånd behövs i ett ärende. Följaktligen kan ett beslut av förvaltningsdomstolen verkställas så snart det är fattat. Enligt 1 mom. ska begärandena om rättelse och besvär behandlas utan dröjsmål.

Samma principiella resonemang som ligger till grund för bestämmelserna i 3 mom. är applicerbart på 4 och 5 mom. Enligt 4 mom. ska ett beslut om återkallelse av hygienpass enligt 19 § 5 mom. iaktas trots besvär, om inte beslutsmyndigheten och besvärmyndigheten bestämmer något annat. Enligt 5 mom. ska ett i 42 § avsett skriftligt beslut om köttbesiktning iaktas trots begäran om rättelse och besvär, om inte beslutsmyndigheten och besvärmyndigheten bestämmer något annat.

15 § *Landskapsförordning*. Paragrafen har formulerats i överensstämmelse med den modell som tillämpas inom annan landskapslagstiftning, exempelvis hälsovård och livsmedelskontroll. Ordalydelsen i paragrafen gör det möjligt att på ett smidigt sätt tillämpliggöra de riksförfattningar på förordnings- och beslutsnivå som detaljreglerar hanteringen av livsmedel och vad som i anslutning därtill ska iaktas på Åland. Ordalydelsen i paragrafen ger dessutom utrymme för landskapsregeringen att välja om landskapsförordningar inom det aktuella området i framtiden ska utformas som blankettförordningar eller som fulltextförordningar. Generellt sett är dock blankettförordningar alltid att föredra eftersom det på Åland inte finns någon anledning att i vidare bemärkelse avvika från rikets regelverk på förordnings- och beslutsnivå härvidlag.

16 § *Ikraftträdande*. Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt. I enlighet med 20 § 2 mom. i självstyrelselagen föreslås därför i 1 mom. att datumet för ikraftträdande lämnas öppet för landskapsregeringen att fatta beslut om.

Bestämmelserna i 2 mom. är ytterst nödvändig för att undvika att det uppstår ett ohållbart och oacceptabelt rättsläge med parallella och varandra motstridiga regelsystem. Genom den formuleringsteknik som används i förslaget

till lagtext nedan säkerställs enligt landskapsregeringens uppfattning den härvid avsedda målsättningen.

Denna lags ikraftträdande förutsätter att information sprids om lagen. Genom bestämmelsen i 3 mom. möjliggörs en arbetsprocess som utmynnar i att denna lag kan fungera i praktiken från den tidpunkt den träder i kraft.

Då en ny lag sätts i kraft är den allmänna principen den att förordningar som utfärdats med stöd av den tidigare lagen, upphävs vid samma tidpunkt, såvida inte det i den nya lagen föreskrivs att författningar på förordningsnivå alltjämt ska vara i kraft fr.o.m. den tidpunkt den nya lagen börjat gälla. I och med att ett visst antal genom blankettförordning tillämpliggjorda riksförfattningar på förordningsnivå rörande livsmedel ska fortsätta att tillämpas på Åland måste bestämmelsen i 4 mom., i enlighet med ovanstående princip, intas i förslaget för att regelverket på alla nivåer ska vara funktionellt.

17 § *Övergångsbestämmelser.* I denna paragraf har det intagits bestämmelser som anger vad som bör gälla för livsmedelsärenden som anhängiggjorts hos landskapsregeringen och ÅMHM med stöd av den lagstiftning som gäller ända fram till dess denna lag träder i kraft.

Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

L A N D S K A P S L A G om tillämpning på Åland av livsmedelslagen

I enlighet med lagtingets beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som följer av denna lag ska livsmedelslagen (FFS 297/2021) tillämpas på Åland.

Ändringar i livsmedelslagen ska gälla på Åland från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Bestämmelser i livsmedelslagen som rör utrikeshandel innefattas inte i tillämpningsområdet för denna lag. Om detta gäller vad som föreskrivs i rikslagstiftningen.

2 §

Förvaltningsuppgifter

Inom landskapets behörighet ska de förvaltningsuppgifter som enligt livsmedelslagen ankommer på riksmyndigheterna på Åland skötas av landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM).

ÅMHM ska sköta kommunernas och regionförvaltningsverkens uppgifter och dessutom följande av Livsmedelsverkets uppgifter:

- 1) handlägga anmälningar och föra in erforderliga uppgifter i register avsedda för livsmedelskontroll,
- 2) fatta beslut om godkännande av livsmedelslokaler samt att ge varje godkänd livsmedelslokal ett godkännandenummer,
- 3) sköta köttbesiktning och annan livsmedelstillsyn i slakterier, vilthanteringsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem samt
- 4) vid behov sköta besiktning före slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet.

Utöver de i 2 mom. angivna uppgifterna ska Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

1) vid behov utse andra veterinärer än sådana som inte är anställda hos landskapsregeringen eller kommunen att utföra besiktning före slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet,

2) offentliggöra resultaten av utförd livsmedelstillsyn,

3) i enlighet med bestämmelser i landskapsförordning sköta andra uppgifter som är likartade dem som myndigheten redan sköter enligt denna lag.

Landskapsregeringen ska sköta övriga uppgifter som hör till statliga myndigheter enligt livsmedelslagen.

Intyg över livsmedelshygienisk kompetens beviljade av Livsmedelsverket eller en av verket godkänd hygienpasstestare är giltiga på Åland. Dock upphör nämnda intyg vad gäller hygienpasstestare att vara giltigt på Åland om det återkallats av landskapsregeringen i enlighet med 20 § i livsmedelslagen, trots att det vid tidpunkten för återkallandet fortfarande är giltigt i riket.

3 §

Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till

1) hälsoskyddslagen (FFS 763/1994) i 4 § i livsmedelslagen avse landskapslagen (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen,

2) lagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken (FFS 1188/2014) i 4 § i livsmedelslagen avse landskapslagen (2015:48) om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser i rikslagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken,

3) lagen om tillsyn över ekologisk produktion (FFS 294/2015) i 4 § i livsmedelslagen avse landskapslagen (1995:52) om ekologisk produktion,

4) lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård,

5) lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFF 519/1977) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda,

6) lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp,

7) socialvårdslagen (FFS 1301/2014) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (2020:12) om socialvård,

8) förvaltningslagen (FFS 434/2003, *rikets förvaltningslag*) i 33 § 3 mom. i livsmedelslagen avse förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland (*förvaltningslagen*),

9) lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (FFS 306/2019) i 33 § 3 mom. i livsmedelslagen avse landskapslagen (2019:7) om tillgängliga webbplatser och mobila applikationer inom förvaltningen,

10) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) i 33 § 3 mom., 44 och 82 §§ i livsmedelslagen avse offentlighetslagen (2021:79) för Åland,

11) 59 § i rikets förvaltningslag i 42 § i livsmedelslagen avse 54 § i förvaltningslagen,

12) 13 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (FFS 13/2003) i 42 § i livsmedelslagen avse 58a § i förvaltningslagen,

13) viteslagen (FFS 1113/1990) i 68 § 1 mom. i livsmedelslagen avse landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen,

14) avfallslagen (FFS 646/2011) och 118a § i den lagen i 83 § i livsmedelslagen avse landskapslagen (2018:83) om tillämpning av rikets avfallslag.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till 67 § i livsmedelslagen i 1 § 2 mom. i lagen om verkställighet av böter (FFS 672/2002) avse denna lag.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (FFS 906/2019) i 33 § 3 mom. i livsmedelslagen inte tillämpas på Åland.

4 §

Definitioner

Med avvikelse från definitionerna i 5 § 2 mom. 2, 17 och 18 punkterna i livsmedelslagen avses med

1) *tillsynsmyndighet* ÅMHM som sköter tillsynsuppgifter i enlighet med bestämmelserna i livsmedelslagen,

2) *officiellt laboratorium* ett laboratorium som landskapsregeringen har utsett att undersöka myndighetsprov,

3) *utsett egenkontrolllaboratorium* ett laboratorium som landskapsregeringen har utsett att undersöka egenkontrollprov i enlighet med bestämmelserna i livsmedelslagen och med stöd därav utfärdade bestämmelser.

Vidare avses med

- 1) *frilevande vilt* frilevande vilt av älg eller rådjur,
- 2) *jägare* den som har jakträtt i enlighet med jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland, eller som annars har rätt att utöva jakt och som har fällt det frilevande vilt som avses i 1 mom.,
- 3) *livsmedelsföretagare* de fysiska eller juridiska personer som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i det livsmedelsföretag de driver, dock så att jägaren inte är livsmedelsföretagare i den betydelse som avses i denna lag,
- 4) *inälvor* organ från bröst-, buk- och bäckenhålor, luft- och matstrupe,
- 5) *slaktkropp* kropp där hud, huvud, inälvor och blod är avlägsnat samt med
- 6) *djurenhet* den kvantitet som anges i följande tabell:

djurslag	vuxet djur	kalv/ kid
älg	1	0,5
rådjur	0,1	0,1

5 §

Försäljning och hantering av viltkött

En jägare får för konsumtion på Åland årligen sälja högst två obesiktigade djurenheter kött från frilevande vilt till konsumenter, livsmedelsföretagare, lokala butiker och restauranger för direkt vidareförsäljning till konsumenter.

Jägare kan avpälsla obesiktigade djurkroppar av frilevande vilt samt behandla dem med sedvanlig hängning, kylning, styckning och infrysning. Köttet kan levereras som hela slaktkroppar, i delar eller som styckningsdetaljer, dock inte som malet kött, till en eller flera konsumenter eller till en eller flera livsmedelsföretagare, lokala butiker och restauranger. Andra inälvor än tungan får inte säljas.

Livsmedelsföretagare och jägare ska hantera kött av obesiktigade djurkroppar från frilevande vilt i registrerade och godkända utrymmen samt ha ett av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet godkänt dokumenterat egenkontrollsystem av vilket framgår verksamhetsrutiner för köttets hantering.

6 §

Bestämmelser som inte ska tillämpas

På Åland tillämpas inte bestämmelserna i 5 § 2 mom. 20 och 21 punkterna, 11 § 5 mom. och 25 § 2 mom. i livsmedelslagen.

På Åland tillämpas inte bestämmelserna i 27 § 1 – 3 mom. i livsmedelslagen annat än det som i 27 § 1 mom. i den lagen anger vem som svarar för livsmedelstillsynen inom en kommun, med beaktande av vad som följer av uppgiftsfördelningen enligt 2 § i denna lag. Bestämmelsen i 27 § 5 mom. tillämpas inte på Åland.

På Åland tillämpas inom landskapets behörighet inte bestämmelserna i 31 §, 75 § 4 mom. och 84 § i livsmedelslagen.

7 §

Språkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt livsmedelslagen ska finnas på eller i anslutning till livsmedel som säljs eller används på Åland ska åtminstone vara avfattade på svenska.

När organ med delegerade uppgifter eller fysiska personer utför uppgifter enligt 33 § i livsmedelslagen ska språkstadgandena i självstyrelselagen för Åland tillämpas.

8 §

Skyldigheten att lämna uppgifter och göra anmälningar

Skyldigheterna enligt livsmedelslagen för enskilda att göra anmälningar och lämna uppgifter till rikets myndigheter ska på Åland avse anmälningar och lämnande av uppgifter till ÅMHM.

9 §

Påföljdsavgifter

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 67 § 2 mom. i livsmedelslagen, tillfaller påföljdsavgifterna landskapet.

Inom landskapets behörighet ska bestämmelserna i lagen om verkställighet av böter tillämpas på Åland vid verkställighet i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

10 §

Avgifter

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 71 § i livsmedelslagen och förutsatt det inte strider mot vad som följer av den i 71 § 2 mom. och 73 § 2 mom. angivna förordningen ska avgifter tas ut till landskapet för de prestationer som landskapsregeringen och ÅMHM utför enligt denna lag i enlighet med de grunder som anges i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet. Avgiften som uttas i enlighet med 72 § i livsmedelslagen ska betalas till ÅMHM.

Om indrivning av avgifter utan dom eller beslut samt dröjsmålsränta föreskrivs i 74 § i livsmedelslagen.

11 §

Tillsynsregister

ÅMHM ska föra ett motsvarande tillsynsregister som Livsmedelsverket, regionsförvaltningsverken och kommunerna i riket tillsammans för enligt 79 och 80 §§ i livsmedelslagen.

12 §

Straffbestämmelser

Inom landskapets behörighet ska bestämmelserna om hälsobrott i 44 kap. 1 § i strafflagen (FFS 39/1889) tillämpas på Åland.

Inom landskapets behörighet ska även bestämmelserna om straff för smuggling, försök till smuggling och lindrig smuggling av livsmedel samt olaga befattningstagande med infört gods och lindrigt olaga befattningstagande med infört gods i 46 kap. 4 – 6 och 6a § i strafflagen tillämpas på Åland.

13 §

Rättelseyrkande

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som fattats med stöd av denna lag kan inom 30 dagar, räknat från beslutsdagen, skriftligen begära rättelse hos beslutsmyndigheten. En begäran om rättelse ska behandlas utan dröjsmål. Rättelse begärs i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen.

I fråga om sådana beslut fattade enligt denna lag kan rättelse inte begäras i de fall det gäller beslut som avses i 9 och 11 §§, 55 – 61 §§, 62 § 2 och 3 mom., 63 – 67 §§ i livsmedelslagen.

I fråga om ett i 42 § i livsmedelslagen avsett skriftligt beslut om köttbesiktning får rättelse begäras inom 14 dagar från delfäendet av beslutet.

14 §

Besvärshöjningar

Besvär över lagligheten av ett beslut som ÅMFM fattat enligt denna lag med anledning av ett rättelseyrkande får anföras hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av ett beslut som landskapsregeringen fattat enligt denna lag med anledning av ett rättelseyrkande får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

I ett beslut enligt 9 kap. i livsmedelslagen som inte avser påföljdsavgift inom livsmedelstillsynen enligt 67 § i livsmedelslagen kan det bestämmas att beslutet ska iaktas innan det har vunnit laga kraft eller innan en begäran om rättelse har behandlats, om inte besvärsmyndigheten eller den myndighet som behandlar begäran om rättelse bestämmer något annat. Begäran om rättelse och besvär ska behandlas utan dröjsmål.

Ett beslut enligt 19 § 5 mom. i livsmedelslagen om återkallelse av hygienpass ska iaktas trots besvär, om inte beslutsmyndigheten eller besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Ett skriftligt beslut om köttbesiktning enligt 42 § i livsmedelslagen ska iaktas trots begäran om rättelse och besvär, om inte beslutsmyndigheten eller besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

15 §

Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av livsmedelslagen ska tillämpas på Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

16 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den

Genom denna lag upphävs landskapslagen (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen (*den upphävda lagen*) jämte ändringar.

Hänvisningar i annan landskapslagstiftning till den upphävda lagen ska avse denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Bestämmelser som utfärdats med stöd av upphävda lagen förblir i kraft tills landskapsregeringen upphäver dem.

17 §

Övergångsbestämmelser

Livsmedelslokaler och primärproduktionsställen som har godkänts eller anmälts enligt den upphävda lagen eller landskapslagen (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen får fortsätta med sin verksamhet utan separat godkännande eller anmälan.

Den som vid ikraftträdandet av denna lag är behörig att sköta en uppgift inom livsmedelstillsynen anses uppfylla kompetenskraven enligt denna lag för motsvarande uppgift.

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande minister

Bilaga – livsmedelslagen

Livsmedelslag (FFS 297/2021)

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap **Allmänna bestämmelser**

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

1) skydda konsumentens hälsa och ekonomiska intressen genom att garantera livsmedlens och livsmedelskontaktmaterialens säkerhet, trygga en god hälsomässig livsmedelskvalitet och övrig kvalitet enligt livsmedelsbestämmelserna och säkerställa att informationen om livsmedlen och livsmedelskontaktmaterialen är tillräcklig och korrekt,

2) i fråga om lagens tillämpningsområde främja verksamhetsbetingelserna för livsmedelsföretagare och kontaktmaterialföretagare.

Vid genomförandet av förpliktelseerna i livsmedelsbestämmelserna och tillsynen av att de följs ska hänsyn tas till livsmedels- och kontaktmaterialverksamhetens karaktär och omfattning samt andra till verksamheten anknutna omständigheter som påverkar livsmedelssäkerheten och konsumentskyddet, om inte något annat föreskrivs i lag.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion, livsmedelskontaktmaterial, livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet, livsmedels- och kontaktmaterialföretagare samt livsmedelstillsynen i alla stadier av produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan för livsmedel och livsmedelskontaktmaterial.

Denna lag tillämpas inte på

- 1) primärproduktion avsedd för ett privathushålls eget bruk,
- 2) privathushålls framställning, hantering eller lagring av livsmedel som är avsedda för eget bruk,
- 3) alkoholdrycker eller alkoholpreparat till den del övrig lagstiftning innehåller bestämmelser om dessa.

Av bestämmelserna i 2 kap. ska endast 6 § 1–3 mom. samt 14, 15 och 17 § tillämpas på verksamhet som avses i 8 § 2 mom. 3 punkten underpunkterna a och b och i 10 § 2 mom.

3 §

Europeiska unionens lagstiftning

Denna lag tillämpas på genomförandet av Europeiska unionens rättsakter om livsmedel, livsmedelskontaktmaterial, livsmedels- och livsmedelskontaktmaterialverksamhet samt livsmedelstillsyn till den del det inte föreskrivs något annat om genomförandet i någon annan lag.

Vad som i denna lag föreskrivs om Europeiska unionen eller om Europeiska unionens medlemsstater gäller också Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och staterna inom det.

4 §

Förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om kvaliteten på hushållsvatten och om förebyggande av sjukdomar som sprids med vatten finns i hälsoskyddslagen (763/1994). Bestämmelser om bekämpande av djursjukdomar som inverkar på livsmedels säkerheten och sjukdomar som sprids från djur till människor finns också i lagen om djursjukdomar (76/2021). Bestämmelser om genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning om tillsynen över iakttagandet av den gemensamma fiskeripolitiken och om gärningar som riktar sig mot den gemensamma fiskeripolitiken finns i lagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken (1188/2014). Bestämmelser om ekologisk produktion och om märkning av ekologiskt producerade produkter finns i lagen om tillsyn över ekologisk produktion (294/2015). Bestämmelser om krav som gäller hälsotillståndet hos personer som hanterar livsmedel finns också i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016). Bestämmelser om grunderna för bedömning av strålsäkerheten hos livsmedel finns i strålsäkerhetslagen (859/2018). Bestämmelser om offentlig kontroll av livsmedel som förs in i Europeiska unionen finns i lagen om införselkontroll av djur och vissa varor (1277/2019).

L om tillsyn över ekologisk produktion 294/2015 har upphävts genom L om tillsyn över ekologisk produktion 1330/2021.

5 §

Definitioner

I denna lag och i förordningar som utfärdats med stöd av denna lag tillämpas

1) definitionerna av *livsmedel*, *livsmedelsföretagare*, *detaljhandel*, *utsläppande på marknaden*, *spårbarhet*, *stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan* och *slutkonsument* i artikel 2 och artikel 3 punkterna 3, 7, 8, 15, 16 och 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet,

2) definitionerna i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien, dock inte definitionen av slakteri,

3) definitionerna i bilagorna I och III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung,

4) definitionerna av *offentlig kontroll*, *annan offentlig verksamhet*, *organ med delegerade uppgifter*, *fara*, *officiell veterinär*, *officiell assistent*, *kontrollmärke*, *besiktning före slakt* och *besiktning efter slakt* i artikel 2 och artikel 3 punkterna 5, 23, 32, 49 och 51 samt i artikel 17 c och d i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU)2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG,

5) definitionerna i artikel 2 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/624 om särskilda bestämmelser för utförandet av offentlig kontroll av

produktion av kött och för produktions- och återutläggningsområden för levande musslor i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625,

6) definitionerna i artikel 2 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/627 om enhetliga praktiska arrangemang för utförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625, och om ändring av kommissionens förordning (EG) nr 2074/2005 vad gäller offentlig kontroll,

7) definitionerna av *kontrollerade uppfödningförhållanden* och *delområde* i artikel 1.2 och 1.3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1375 om fastställande av särskilda bestämmelser för offentlig kontroll av trikiner i kött,

8) definitionerna av *zoonoser*, *zoonotiska smittämnen* och *matförgiftningsepidermi* i artikel 2.2 a, b och d i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen, om ändring av rådets beslut 90/424/EEG och om upphävande av rådets direktiv 92/117/EEG,

9) definitionen av *groddar* i artikel 2 första stycket led a i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 208/2013 om spårbarhetskrav för groddar och för frön avsedda för produktion av groddar,

10) definitionen av *nationella kvalitetsystem för livsmedel* enligt artikel 16.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005,

11) definitionen av *tekniker för distanskommunikation* i artikel 2.2 u i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 1924/2006 och (EG) nr 1925/2006 samt om upphävande av kommissionens direktiv 87/250/EEG, rådets direktiv 90/496/EEG, kommissionens direktiv 1999/10/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG, kommissionens direktiv 2002/67/EG och 2008/5/EG samt kommissionens förordning (EG) nr 608/2004.

I denna lag och i de förordningar som utfärdas med stöd av denna lag avses med

1) *livsmedelsbestämmelser* bestämmelserna i denna lag och i de förordningar som utfärdats med stöd av denna lag samt de bestämmelser i Europeiska unionens lagstiftning som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag,

2) *tillsynsmyndighet* statliga och kommunala myndigheter som sköter tillsynsuppgifter enligt denna lag,

3) *tillsynsobjekt* en företagare som bedriver eller av grundad anledning kan antas bedriva livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet och en fysisk eller virtuell plats där det bedrivs eller av grundad anledning kan antas bedrivas livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet eller där det bevaras information som är av betydelse med tanke på efterlevnaden av livsmedelsbestämmelserna, samt den verksamhet företagaren bedriver på den platsen,

4) *primärproduktion* primärproduktion enligt artikel 3.17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 samt överlåtelse av små mängder primärprodukter direkt till konsumenterna enligt artikel 1.2 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och enligt artikel 1.3 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004,

5) *primärproduktionsställe* en lantgård, trädgård eller annan plats där primärproduktion av livsmedel bedrivs,

- 6) *primärproduktionsföretagare* livsmedelsföretagare som bedriver primärproduktion av livsmedel och därmed sammanhängande verksamhet,
- 7) *registrerad primärproduktion* primärproduktion av livsmedel om vilken primärproduktionsföretagaren gjort en anmälan till den behöriga tillsynsmyndigheten och som registrerats av den myndigheten,
- 8) *godkänt primärproduktionsställe* ett primärproduktionsställe som har godkänts på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004,
- 9) *livsmedelsverksamhet* verksamhet för produktion, bearbetning och distribution av livsmedel som bedrivs av en livsmedelsföretagare,
- 10) *registrerad livsmedelsverksamhet* verksamhet för produktion, förädling och distribution av livsmedel, om vilken livsmedelsföretagaren gjort en anmälan till den behöriga tillsynsmyndigheten och som registrerats av den myndigheten, dock inte primärproduktion,
- 11) *livsmedelslokal* en i artikel 2.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 852/2004 avsedda byggnad, lokal eller del av en sådan samt andra platser där livsmedel som är avsedda för försäljning eller annan överlåtelse tillverkas, förvaras, transporteras, saluförs, serveras eller på annat sätt hanteras, dock inte primärproduktionsställen,
- 12) *godkänd livsmedelslokal* en livsmedelslokal som har godkänts på det sätt som krävs enligt artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004,
- 13) *registrerad livsmedelslokal* en livsmedelslokal som har registrerats på det sätt som krävs enligt artikel 6.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004,
- 14) *mobil livsmedelslokal* en flyttbar livsmedelslokal,
- 15) *virtuell lokal* en lokal som används för försäljning, förmedling eller annan livsmedelsverksamhet utan att livsmedlen finns i lokalen,
- 16) *köttbesiktning* besiktning före slakt och besiktning efter slakt,
- 17) *officiellt laboratorium* ett laboratorium som Livsmedelsverket har utsett att undersöka myndighetsprov,
- 18) *utsett egenkontrolllaboratorium* ett laboratorium som Livsmedelsverket har utsett att undersöka egenkontrollprov i enlighet med livsmedelsbestämmelserna,
- 19) *myndighetsprov* ett prov som tillsynsmyndigheten tar eller låter ta för den offentliga tillsynen eller för annan offentlig verksamhet i enlighet med livsmedelsbestämmelserna,
- 20) *renskötselområdet* renskötselområdet enligt 2 § i renskötsellagen (848/1990),
- 21) *renslakteri* ett sådant inom renskötselområdet beläget slakteri där det huvudsakligen slaktas renar,
- 22) *slakteri* andra slakterier än sådana som avses i 21 punkten,
- 23) *anläggning* en anläggning enligt artikel 4.27 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsoslag"), dock inte ett slakteri,
- 24) *insekt* uppfödda insekter som är godkända enligt artikel 6.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283 om nya livsmedel och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 och upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 258/97 och kommissionens förordning (EG) nr 1852/2001,
- 25) *livsmedelskontaktmaterial* material och produkter som direkt eller indirekt är i kontakt med livsmedel, som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel eller som kan antas komma i kontakt med livsmedel,
- 26) *kontaktmaterialverksamhet* tillverkning av livsmedelskontaktmaterial och av intermediära material och produkter som används vid tillverkningen av dessa, partihandel med livsmedelskontaktmaterial samt

införsel av den inre marknaden eller import av dem från länder utanför Europeiska unionen,

27) *kontaktmaterialföretagare* den som släpper ut livsmedelskontaktmaterial på marknaden,

28) *egenkontroll* ett system som krävs enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 178/2002 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 852/2004, genom vilket livsmedelsföretagaren identifierar och hanterar faror i anslutning till sin verksamhet och säkerställer att livsmedlet, primärproduktionsstället och livsmedelslokalen samt den livsmedelsverksamhet som bedrivs där uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna, samt ett system som krävs enligt kommissionens förordning (EG) nr 2023/2006 om god tillverkningssed när det gäller material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel, genom vilket kontaktmaterialföretagaren hanterar faror i anslutning till sin verksamhet och säkerställer att livsmedelskontaktmaterial och kontaktmaterialverksamheten uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna,

29) *lättfördärliga livsmedel* livsmedel som på grund av dess egenskaper erbjuder goda möjligheter för mikrober att föröka sig, och som därför måste förvaras i annan temperatur än rumstemperatur,

30) *annan överlåtelse* överlåtelse av livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial utan ersättning i samband med livsmedels eller kontaktmaterialverksamhet som understöd, gåva eller prov eller för testning eller motsvarande ändamål,

31) *privathushåll* en familjs eller persons enskilda hushåll,

32) *namnskyddade produkter* produkter med sådana ursprungsbezeichnungen och geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel som avses i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel samt produkter märkta som garanterade traditionella specialiteter som avses i artikel 18 i den förordningen, produkter med geografiska beteckningar som avses i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91 samt produkter med skyddade geografiska beteckningar som avses i artikel 3.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008,

33) *lanthandel* en livsmedelslokal som är belägen på den glest bebyggda eller den egentliga landsbygden, på landsbygden nära en stad eller i ett lokalt centrum på landsbygden, och vars avstånd till närmaste dagligvarubutik är minst 7,5 kilometer eller som annars är svårtillgänglig och vars försäljning av dagligvaror uppgår till mindre än 2 miljoner euro per år,

34) *allmännyttigt samfund* ett allmännyttigt samfund enligt 22 § i inkomstskattelagen (1535/1992).

2 kap Krav på livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet

6 §

Allmänna krav på verksamheten

En livsmedelsföretagare ska i sin verksamhet se till att livsmedlen till sina kemiska, fysikaliska, mikrobiologiska och hälsomässiga egenskaper är lämpade som människoföda och att de inte orsakar fara för människors hälsa. Företagaren ska också se till att livsmedlen och informationen om dem inte vilseleder konsumenterna.

En kontaktmaterialföretagare ska i sin verksamhet se till att livsmedelskontaktmaterialen är lämpliga för livsmedelsanvändning och att de är sådana att de inte orsakar fara för människors hälsa eller orsakar olämpliga förändringar i livsmedels sammansättning eller organoleptiska egenskaper. Kontaktmaterialföretagaren ska också se till att informationen om livsmedelskontaktmaterialen inte vilseleder konsumenterna.

Utöver det som föreskrivs i 1 mom. ska livsmedelsverksamhet vara sådan att säkerheten för de livsmedel som produceras, tillverkas, förvaras eller hanteras inte äventyras och att livsmedelsverksamheten också i övrigt uppfyller kraven enligt livsmedelsbestämmelserna.

En livsmedelsföretagare som tillverkar, låter tillverka, importerar eller på annat sätt på marknaden släpper ut livsmedel som omfattas av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2006 om tillsättning av vitaminer och mineralämnen samt vissa andra ämnen i livsmedel ska göra en anmälan till Livsmedelsverket.

En livsmedelsföretagare som tillverkar, låter tillverka, importerar eller på annat sätt på marknaden släpper ut kosttillskott som omfattas av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/46/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kosttillskott ska göra anmälan till Livsmedelsverket. En anmälan ska göras även när produktens sammansättning i fråga om de ämnen som kännetecknar det ändras.

7 §

Företagares tillförlitlighet

En livsmedels- och kontaktmaterialföretagare ska vara tillförlitlig. En företagare anses inte vara tillförlitlig om företagaren

1) under tre år före bedömningen i sin verksamhet upprepade gånger har visat uppenbar ligkiltighet för tryggandet av livsmedelssäkerheten, för iakttagandet av livsmedelsbestämmelserna och för konsumenternas säkerhet,

2) under tre år före bedömningen upprepade gånger eller i betydande grad har försummat sina registrerings-, rapporterings- och betalningsåtaganden i anslutning till skatter, lagstadgade pensions-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter samt avgifter som Tullen tar ut, eller

3) enligt utmätning eller annan utredning är oförmögen att svara för sina skulder.

Om företagaren är en juridisk person gäller kravet på tillförlitlighet verkställande direktören och dennes ställföreträdare, medlemmar och suppleanter i styrelsen, medlemmar och suppleanter i förvaltningsrådet och jämförbara organ, ansvariga bolagsmän och andra som hör till den högsta ledningen. Kravet på tillförlitlighet gäller även personer som direkt eller indirekt innehar mer än 25 procent av aktierna i ett aktiebolag eller av den rösträtt som aktierna medför eller har motsvarande ägande- eller bestämmanderätt, om det är fråga om en annan sammanslutning än ett aktiebolag.

För bedömning av tillförlitligheten kan de omständigheter som avses i 1 mom. utredas för sådana registrerade företag och organisationer som avses i 3 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001), vilka har en direkt

eller indirekt koppling till en livsmedels- eller kontaktmaterialföretagare eller till personer som avses i 2 mom.

För att klarlägga en företagares tillförlitlighet kan den behöriga tillsynsmyndigheten av Enheten för utredning av grå ekonomi begära en sådan fullgöranderapport om företagaren som avses i 5 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010).

8 §

Registrerad primärproduktion

En primärproduktionsföretagare ska göra anmälan om primärproduktion av livsmedel för registrering av verksamheten i den elektroniska tjänst som den behöriga tillsynsmyndigheten tillhandahåller eller lämna uppgifterna till den behöriga tillsynsmyndigheten på annat sätt senast fyra veckor innan verksamheten inleds eller ändras väsentligt. Om verksamheten avbryts eller avslutas ska det också utan dröjsmål göras en anmälan till tillsynsmyndigheten.

En anmälan som avses i 1 mom. behöver dock inte göras om

- 1) kommunen får uppgifter om primärproduktionen från en annan myndighet,
- 2) det är fråga om primärproduktion av vilda växter, vilda svampar eller frilevande vilt, eller
- 3) det är fråga om primärproduktion av växter eller svamp, och
  - a) det är fråga om en enskild person,
  - b) verksamheten inte kan betraktas som idkande av näring, eller
  - c) verksamheten är en del av samma företagares registrerade livsmedelverksamhet enligt 10 §.

I det fall som avses i punkt 1 ska kommunen underrätta företagaren om att kommunen fått uppgifterna från en annan myndighet.

Den kommun där primärproduktionsstället är beläget ska handlägga anmälan och föra in uppgifterna om registrering av primärproduktionen i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet, och elektroniskt eller på något annat motsvarande sätt underrätta företagaren om att uppgifterna har förts in. Livsmedelsverket meddelar närmare föreskrifter om införandet av uppgifter.

9 §

Godkänt primärproduktionsställe för groddar

En primärproduktionsföretagare som bedriver primärproduktion av groddar ska, med avvikelse från vad som föreskrivs i 8 §, hos den behöriga tillsynsmyndigheten ansöka om godkännande av primärproduktionsstället innan verksamheten inleds eller ändras väsentligt. Om verksamheten avbryts eller avslutas ska det också utan dröjsmål göras en anmälan till tillsynsmyndigheten.

Ansökan om godkännande enligt 1 mom. behöver dock inte göras om primärproduktionsföretagaren på primärproduktionsstället bedriver produktion av groddar i liten skala. I fråga om sådan livsmedelsverksamhet ska det dock göras en anmälan enligt 8 §.

Primärproduktionsstället godkänns av den kommun där primärproduktionsstället är beläget. Kommunen ska fatta beslut om godkännande av ett primärproduktionsställe inom 60 dygn från det att ärendet inleddes, om inte ärendets omfattning, ansökans bristfällighet eller någon annan särskild orsak kräver en längre handläggning av ärendet. Kommunen kan i sitt beslut ställa villkor för förebyggande av faror. Kommunen ska föra in uppgifterna om godkännande av primärproduktionsstället i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet, och elektroniskt eller på något annat motsvarande sätt underrätta företagaren om

att uppgifterna har förts in. Livsmedelsverket meddelar närmare föreskrifter om införandet av uppgifter.

10 §

Registrerad livsmedelsverksamhet

En livsmedelsföretagare ska göra anmälan om livsmedelsverksamhet för registrering av verksamheten i den elektroniska tjänst som den behöriga tillsynsmyndigheten tillhandahåller eller lämna uppgifterna till den behöriga tillsynsmyndigheten på annat sätt senast fyra veckor innan verksamheten inleds eller ändras väsentligt. Om verksamheten avbryts eller avslutas ska det också utan dröjsmål göras en anmälan till den behöriga tillsynsmyndigheten.

En anmälan som avses i 1 mom. behöver dock inte göras, om verksamheten och riskerna i samband med den är ringa och

- 1) livsmedelsverksamheten äger rum i samma lokal som annan näringsverksamhet som företagaren bedriver,
- 2) det är fråga om en enskild person, eller
- 3) verksamheten inte kan betraktas som idkande av näring.

Den kommun där livsmedelslokalen är belägen handlägger anmälan om livsmedelsverksamheten.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 3 mom. ska anmälan om livsmedelsverksamhet handläggas av livsmedelsföretagarens hemkommun, om verksamheten bedrivs i

- 1) en mobil livsmedelslokal,
- 2) en livsmedelslokal där livsmedel enbart transporteras eller förvaras i ett eller flera transportfordon eller en eller flera containrar,
- 3) en virtuell lokal.

Om företagaren inte har sin hemort i Finland, ska anmälan om livsmedelsverksamheten handläggas av den kommun inom vars område livsmedelsverksamheten inleds.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården handlägger anmälningar om registrering av tillverkningslokaler som avses i 14 § 1 mom. 2 punkten i alkohollagen (1102/2017) och lagerlokaler som avses i 16 § 1 mom. 2 punkten i den lagen. Regionförvaltningsverket handlägger anmälningar om registrering av sådana detaljhandelsställen för alkoholdrycker som avses i 17 § 2 mom. och 26 § i alkohollagen.

Den behöriga tillsynsmyndigheten ska handlägga anmälan och föra in uppgifterna om registreringen av livsmedelsverksamheten i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet, och elektroniskt eller på något annat motsvarande sätt underrätta företagaren om att uppgifterna har förts in. Livsmedelsverket meddelar närmare föreskrifter om införandet av uppgifter.

11 §

Godkänd livsmedelslokal

En livsmedelsföretagare som bedriver livsmedelsverksamhet i fråga om vilken det enligt artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung krävs en godkänd livsmedelslokal, ska med avvikelse från vad som föreskrivs i 10 § ansöka om godkännande av livsmedelslokalen hos den behöriga tillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds eller ändras väsentligt. Om verksamheten avbryts eller avslutas ska det också utan dröjsmål göras en anmälan till den behöriga tillsynsmyndigheten.

Ansökan om godkännande av livsmedelslokalen behöver dock inte göras, om en primärproduktionsföretagare bedriver sådan tillverkning av livsmedel som är förenad med låg risk för livsmedelssäkerheten av primärprodukter som företagaren själv producerat. Som verksamhet som är förenad med låg risk för livsmedelssäkerheten betraktas verksamhet enligt artikel 1.3 d eller

e och artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 och verksamhet enligt artikel 12.1 a i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/624 om särskilda bestämmelser för utförandet av offentlig kontroll av produktion av kött och för produktions- och återutläggningsområden för levande musslor i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Ansökan om godkännande behöver inte heller göras, om företagaren bedriver verksamhet som avses i artikel 1.5 b i och ii i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. I fråga om en sådan livsmedelslokal ska det dock göras en anmälan enligt 10 § 1 mom.

Den kommun där livsmedelslokalen är belägen godkänner de livsmedelslokaler som avses i 1 mom. Livsmedelsverket godkänner slakterier och anläggningar för vilthantering samt sådana livsmedelslokaler i anslutning till dem som kräver godkännande. Regionförvaltningsverket godkänner renslakterier och sådana livsmedelslokaler i anslutning till dem som kräver godkännande.

Livsmedelsföretagarens hemkommun godkänner de livsmedelslokaler som avses i 1 mom. om de är mobila livsmedelslokaler. Livsmedelsverket godkänner mobila slakterier och anläggningar för vilthantering samt sådana livsmedelslokaler i anslutning till dem som kräver godkännande. Regionförvaltningsverket godkänner mobila renslakterier och sådana livsmedelslokaler i anslutning till dem som kräver godkännande.

Regionförvaltningsverket och kommunen anmäler godkända livsmedelslokaler till Livsmedelsverket, som ger varje livsmedelslokal ett godkännandennummer.

Den behöriga tillsynsmyndigheten ska fatta beslut om godkännande av en livsmedelslokal inom 60 dygn från det att ärendet inleddes, om inte ärendets omfattning, ansökans bristfällighet eller någon annan särskild orsak kräver en längre handläggning av ärendet. Myndigheten kan i sitt beslut ställa villkor för förebyggande av faror. Myndigheten ska föra in uppgifterna om godkännande av livsmedelslokalen i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet, och elektroniskt eller på något annat motsvarande sätt underrätta företagaren om att uppgifterna har förts in. Livsmedelsverket meddelar närmare föreskrifter om registreringen av uppgifter.

12 §

Meddelande om livsmedelsverksamhet i mobil livsmedelslokal

En livsmedelsföretagare ska meddela

1) de kommuner inom vars område registrerad livsmedelsverksamheten i en mobil livsmedelslokal bedrivs,

2) Livsmedelsverket om livsmedelsverksamhet i ett mobilt slakteri eller en mobil vilthanteringsanläggning och i godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem,

3) regionförvaltningsverket om livsmedelsverksamhet i ett mobilt renslakteri och en godkänd livsmedelslokal i anslutning till ett sådant,

4) de kommuner inom vilkas område verksamheten bedrivs om livsmedelsverksamhet i någon annan godkänd mobil livsmedelslokal.

Anmälan ska vara den behöriga tillsynsmyndigheten tillhanda senast fyra vardagar innan den anmälda verksamheten inleds.

13 §

Registrerad kontaktmaterialverksamhet

En kontaktmaterialföretagare ska göra en anmälan om sitt verksamhetsställe och om den kontaktmaterialverksamhet som bedrivs där för registrering av verksamheten i den elektroniska tjänst som den behöriga tillsynsmyndigheten tillhandahåller eller lämna uppgifterna på annat sätt senast fyra

veckor innan verksamheten inleds eller ändras väsentligt. Anmälan ska göras till den kommun där verksamhetsstället finns. Om verksamheten avbryts eller avslutas ska det utan dröjsmål göras en anmälan till den kommun där verksamheten finns. Kommunen ska handlägga anmälan och föra in uppgifterna om registreringen av kontaktmaterialverksamheten i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet, och elektroniskt eller på något annat motsvarande sätt underrätta företagaren om att uppgifterna har förts in. Livsmedelsverket meddelar närmare föreskrifter om införandet av uppgifter.

14 §

Spårbarhet

I fråga om livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion och livsmedelskontaktmaterial ska den spårbarhetsinformation som krävs enligt livsmedelsbestämmelserna lämnas till mottagaren.

Bestämmelser om livsmedelsföretagares skyldighet att ordna spårbarhet för fiskeri- och vattenbruksprodukter finns dessutom i artiklarna 56 och 58 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs, om ändring av förordningarna (EG) nr 847/96, (EG) nr 2371/2002, (EG) nr 811/2004, (EG) nr 768/2005, (EG) nr 2115/2005, (EG) nr 2166/2005, (EG) nr 388/2006, (EG) nr 509/2007, (EG) nr 676/2007, (EG) nr 1098/2007, (EG) nr 1300/2008, (EG) nr 1342/2008 och upphävande av förordningarna (EEG) nr 2847/93, (EG) nr 1627/94 och (EG) nr 1966/2006 och bestämmelser om livsmedelsföretagares skyldighet att lämna konsumenterna information om fiskeri- och vattenbruksprodukter i artiklarna 67 och 68 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 404/2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs.

15 §

Egenkontroll

En livsmedelsföretagare och en kontaktmaterialföretagare ska ha ett system för att identifiera och hantera faror i samband med sin verksamhet och säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna. Företagaren ska dokumentera resultatet av egenkontrollen med tillräcklig precision.

När en livsmedelsföretagare för in livsmedel som omfattas av de särskilda salmonellagarantier som avses i artikel 8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EY) 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung till Finland från en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska det i egenkontrollen ingå en plan för provtagning och undersökning av dessa livsmedel med tanke på eventuell upptäckt av salmonella.

16 §

Offentliggörande av tillsynsuppgifter

En livsmedelsföretagare som omfattas av planmässig livsmedelstillsyn ska offentliggöra tillsynsmyndighetens rapporter över inspektion av livsmedelsverksamheten. Livsmedelsverket meddelar närmare föreskrifter om offentliggörandet av tillsynsuppgifter.

Skyldigheten att offentliggöra tillsynsuppgifter gäller inte

- 1) primärproduktionsföretagare,
- 2) ställen för tillverkning och lagring av alkoholdrycker och företagare som i första hand bedriver detaljförsäljning av alkoholdrycker.

Den senaste rapporten över inspektionen av livsmedelsverksamheten ska tillhandahållas på ett lättillgängligt sätt på livsmedelsföretagarens webbplats eller på något annat motsvarande sätt. I en livsmedelslokal som besöks av konsumenter ska rapporten dessutom finnas framlagd nära ingången eller på någon annan plats som konsumenterna lätt kan se.

17 §

Företagares skyldighet att lämna uppgifter

En livsmedelsföretagare och en kontaktmaterialföretagare ska omedelbart underrätta den behöriga tillsynsmyndigheten om sådana allvarliga faror för människors hälsa som uppdagats i egenkontrollen eller på annat sätt samt om åtgärder som vidtagits för att rätta till dessa missförhållanden.

Om en livsmedelsföretagare har fått kännedom om att ett av företagen producerat, bearbetat eller distribuerat livsmedel har orsakat matförgiftning eller misstänker att livsmedlet kan orsaka matförgiftning, ska företagen omedelbart underrätta detta till den kommunala tillsynsmyndighet som svarar för livsmedelstillsynen. Det livsmedel eller den råvara som misstänks ha orsakat matförgiftning eller ett prov av livsmedlet eller råvaran ska förvaras så att livsmedlet, råvaran eller provet kan undersökas på ett laboratorium för klarläggande av orsaken till matförgiftningen.

18 §

Zoonoser

En livsmedelsföretagare ska under alla omständigheter så effektivt som möjligt förhindra livsmedelsburen spridning av zoonotiska smittämnen till människor. Livsmedelsföretagaren ska följa och kontrollera förekomsten av zoonotiska smittämnen i djur som används för livsmedelsproduktion och i livsmedel. Företagaren ska sända uppgifterna om de undersökningar och undersökningsresultat som har samband med uppföljningen och kontrollen till den behöriga tillsynsmyndigheten.

19 §

Hygienpass

En person som hanterar oförpackade och lättfördärliga livsmedel i en livsmedelslokal ska ha ett hygienpass som påvisar livsmedelshygienisk kompetens, enligt en modell som godkänts av Livsmedelsverket, om personen i minst tre månader har arbetat med uppgifter som förutsätter hantering av oförpackade och lättfördärliga livsmedel.

Hygienpass krävs dock inte av den som arbetar i livsmedelslokaler enbart

- 1) i egenskap av fånge som omfattas av skyldigheter enligt 8 kap. 2 § i fängelselagen (767/2005),

- 2) inom beväringstjänst eller vapenfri tjänst enligt värnpliktslagen (1438/2007), militärtjänst enligt lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) eller civiltjänst enligt civiltjänstlagen (1446/2007),

- 3) i egenskap av klient enligt lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), inom arbetsverksamhet enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977), inom dagverksamhet enligt lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987), inom verksamhet i sysselsättningssyfte för personer med funktionsnedsättning eller arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning enligt socialvårdslagen (1301/2014),

- 4) i egenskap av person som har dömts till en samhällspåföljd enligt lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015).

Livsmedelsföretagaren ska föra bok över den livsmedelshygieniska kompetensen hos personer som arbetar i livsmedelslokalen och på begäran visa upp uppgifterna för tillsynsmyndigheten.

Livsmedelsverket ska utarbeta ett hygienpasstest för bedömning av livsmedelshygienisk kompetens. Hygienpasstesten ordnas och hygienpass beviljas av de hygienpasstestare som avses i 20 §. En hygienpasstestare får ta ut avgift för testet och beviljandet av hygienpass.

Hygienpass beviljas personer som genomgått ett hygienpasstest med godkänt resultat. Livsmedelsverket kan vid behov bevilja hygienpass enligt samma grunder som en hygienpasstestare samt återkalla ett hygienpass, om det beviljats på väsentligen oriktiga grunder.

L om frivillig militärtjänst för kvinnor 194/1995 har upphävts genom L om frivillig militärtjänst för kvinnor 285/2022, som gäller fr.o.m. 1.6.2022.

20 §

Hygienpasstestare

Livsmedelsverket kan på ansökan som hygienpasstestare godkänna en person som

- 1) har en sådan högskoleexamen som förutsätts i 32 §, eller
- 2) har sådan examen eller behärskar ämnet så att personen är behörig för en tjänst eller befattning som lektor eller lärare vilken an knyter till livsmedelshygien vid en högskola eller vid en läroanstalt som hör till Utbildningsstyrelsens verksamhetsområde.

Livsmedelsverket övervakar hygienpasstestarnas verksamhet. Livsmedelsverket kan återkalla ett godkännande av en hygienpasstestare, om testaren inte ordnat hygienpasstester eller beviljat hygienpass på över tre år. Dessutom kan godkännandet återkallas om testaren har brutit mot de bestämmelser och föreskrifter som gäller hygienpasstestning eller inte har rättat till sin verksamhet på uppmaning av Livsmedelsverket inom den tidsfrist som verket har satt ut. Godkännandet kan också återkallas temporärt.

När en hygienpasstestare fullgör uppgifter enligt denna paragraf tillämpas på honom eller henne det som i 33 § 3 mom. föreskrivs om organ eller fysiska personer med delegerade uppgifter.

Livsmedelsverket får meddela närmare föreskrifter om ordnande av hygienpasstester, grunderna för och utarbetande av testerna, de språk som används vid testerna och bedömningen av godkänt avläggande av testerna samt om hygienpasset och beviljandet av det, behandlingen av registeruppgifter som gäller hygienpasstestare och informationshanteringen.

21 §

Närmare bestämmelser om livsmedel och livsmedelskontaktmaterial

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om de krav som enligt 6 § 1 och 2 mom. ställs på livsmedel och livsmedelskontaktmaterial när det gäller

- 1) livsmedlens sammansättning, mikrobiologiska kvalitet och främmande ämnen i livsmedel,
- 2) tillsatsämnen, aromer, enzymer, näringsämnen och processhjälpmedel i livsmedel,
- 3) nationella arrangemang som krävs enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283 om nya livsmedel och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 och upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 258/97 och kommissionens förordning (EG) nr 1852/2001,
- 4) de uppgifter som lämnas på livsmedelsförpackningar, i broschyrer, i reklam eller i andra marknadsföringssammanhang,
- 5) de nationella benämningarna på alkoholdrycker enligt Europeiska unionens lagstiftning, dessa alkoholdryckers sammansättning och de uppgifter som ges om dem,

6) livsmedelskontaktmaterial och deras användning samt märkningar och renhetskrav i fråga om dem.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om

1) hur den anmälan som avses i 6 § 4 mom. ska göras samt övriga nationella arrangemang som krävs enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2006 om tillsättning av vitaminer och mineralämnen samt vissa andra ämnen i livsmedel,

2) hur den anmälan som avses i 6 § 5 mom. ska göras.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om innehållet i och distributionen av sådant informationsmaterial om spädbarns- och småbarnskost som krävs enligt artikel 10 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/127 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 vad gäller särskilda sammansättnings- och informationskrav för modersmjölksersättning och tillskottsnäring och vad gäller informationskrav för uppfödning av spädbarn och småbarn.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om nationella arrangemang som krävs enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder.

22 §

Närmare bestämmelser om livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om de krav som enligt 6 § 3 mom. ställs på livsmedelsverksamhet när det gäller

1) nationella bestämmelser om verksamheter som avses i artikel 1.2 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien, i artikel 1.3 c, d och e, artikel 1.5 b i och ii och artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung och artikel 12.1 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/624 om särskilda bestämmelser för utförandet av offentlig kontroll av produktion av kött och för produktions- och återutläggningsområden för levande musslor i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625,

2) krav på utrymmen, konstruktioner och verksamhet i fråga om livsmedelsverksamhet,

3) hantering och transport av livsmedel samt krav på temperaturer,

4) det nationella genomförandet av överenskommelsen om internationell transport av lättfördärliga livsmedel och om specialutrustning för sådan transport (FördrS 48/1981), nedan *ATP-avtalet*,

5) hälsotillståndet hos djur som används för livsmedelsproduktion samt om skötsel, hantering, provtagning, undersökningar och transport som avser dem samt den information som ska ges om dem,

6) nationella bestämmelser som avses i bilaga III kapitel A del I punkt 6.2 och 6.5 samt punkt 4 i bilaga V till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om

1) hur anmälan enligt 8 § om registrering av primärproduktion ska göras och anmälan handläggas,

2) hur ansökan enligt 9 § om godkännande av primärproduktionsställe ska göras och beslutet om godkännande fattas,

3) hur anmälan enligt 10 § om registrering av livsmedelsverksamhet ska göras och anmälan handläggas,

- 4) hur ansökan enligt 11 § om godkännande av livsmedelslokal ska göras och beslutet om godkännande fattas,
- 5) anmälan som avses i 12 §,
- 6) hur anmälan enligt 13 § om registrering av kontaktmaterialverksamhet ska göras,
- 7) i 14 § avsedd spårbarhet för livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion och livsmedelskontaktmaterial, krav på dokumentation och handlingar som gäller livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion och livsmedelskontaktmaterial och hantering och transport av dessa samt märkning av livsmedel av animaliskt ursprung,
- 8) egenkontrollen enligt 15 § för livsmedels- och kontaktmaterialföretagare och de krav på dokumentation som gäller det,
- 9) inspektioner i anslutning till offentliggörande av tillsynsuppgifter samt offentliggörande av tillsynsuppgifter som avses i 16 §,
- 10) underrättelser enligt 17 §,
- 11) i 18 § avsedd uppföljning och kontroll av zoonoser samt sändande av undersökningsinformation och livsmedelföretagarens skyldigheter för att förhindra spridningen av zoonotiska smittämnen.

3 kap Myndigheterna och deras uppgifter

23 §

Jord- och skogsbruksministeriets uppgifter

Jord- och skogsbruksministeriet planerar och styr verkställigheten av livsmedelsbestämmelserna.

24 §

Livsmedelsverkets uppgifter

Livsmedelsverket planerar, styr och utvecklar livsmedelstillsynen och utför livsmedelstillsyn på riksnivå på det sätt som anges i denna lag.

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i denna lag ska Livsmedelsverket

- 1) styra regionförvaltningsverken vid planeringen, styrningen och utvärderingen av den kommunala livsmedelstillsynen,
- 2) sköta köttbesiktning och annan livsmedelstillsyn i slakterier, vilthanteringsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem,
- 3) vid behov sköta besiktning före slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet,
- 4) vid behov utse andra veterinärer än sådana som inte är anställda hos Livsmedelsverket eller kommunen att utföra besiktning före slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet,
- 5) offentliggöra resultaten av utförd livsmedelstillsyn,
- 6) övervaka att de laboratorier som avses i 34 § följer livsmedelsbestämmelserna,
- 7) vid behov i samarbete med kommunerna svara för planeringen och genomförandet av de nationella uppföljnings- och tillsynsprogrammen och de uppföljnings- och tillsynsprogram som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter,
- 8) vid behov i samarbete med kommunerna delta i planeringen och genomförandet av provtagning och analys när det gäller myndighetsprov inom livsmedelstillsynen och prov inom de uppföljnings- och tillsynsprogram som avses i 7 punkten,
- 9) på riksnivå svara för sådana tillsynsuppgifter inom livsmedelssäkerheten som kräver särskild sakkunskap och för andra officiella uppgifter samt för sammanställning av tillsynsrapporter,

10) vara nationell myndighet eller nationell kontaktpunkt enligt Europeiska unionens lagstiftning och internationella avtal i frågor som gäller livsmedelstillsynen, om det inte enligt bestämmelserna är någon annan myndighets uppgift,

11) bedöma de riktlinjer för god praxis som avses i artikel 8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien,

12) utarbeta den nationella beredskapsplan för livsmedel som avses i artikel 115 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU)2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG,

13) leda den nationella tillsyn över bestämmelserna som krävs enligt ATP-avtalet och godkänna de säsongkontroll- och typkontrollstationer som krävs enligt avtalet.

25 §

Regionförvaltningsverkets uppgifter

Regionförvaltningsverket planerar, styr och övervakar livsmedelstillsynen och övervakar efterlevnaden av livsmedelsbestämmelserna inom sitt verksamhetsområde i enlighet med denna lag, och ska dessutom

1) utvärdera hur kommunerna ordnat livsmedelstillsynen och offentliggöra resultaten av utvärderingen,

2) utvärdera de kommunala tillsynsplanerna och kontrollera hur de följs,

3) offentliggöra resultaten av sin livsmedelstillsyn,

4) övervaka internationella transporter av lättfördärliga livsmedel och den specialutrustning som används vid dessa transporter i enlighet med ATP-avtalet.

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i denna lag ska regionförvaltningsverket

1) sköta köttbesiktning och annan livsmedelstillsyn i renslakterier och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem,

2) i fråga om djur som slaktas i renslakteri vid behov sköta besiktning före slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet.

Livsmedelsverket meddelar närmare föreskrifter om offentliggörandet av de resultat som avses i 1 mom. 1 och 3 punkten.

26 §

Närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralerna utför de inspektioner som hänförs till övervakningen av de tvärvillkor som avses i lagen om verkställighet av jordbruksstöd (192/2013) och som gäller livsmedelshygien inom växtproduktion. Närings-, trafik- och miljöcentralerna får i samband med övervakningen av tvärvillkoren ta myndighetsprov för att undersöka rester av växtskyddsmedel. Dessutom får närings-, trafik- och miljöcentralerna ta andra myndighetsprov på uppdrag av Livsmedelsverket.

27 §

Kommunens uppgifter

Kommunen svarar för livsmedelstillsynen inom sitt verksamhetsområde på det sätt som föreskrivs i denna lag. I kommunen sköts dessa uppgifter av en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser. Det som i denna lag föreskrivs om en kommun gäller också en samkommun och ett samarbetsområde enligt lagen om samarbetsområden för miljö- och hälso-skyddet (410/2009).

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som enligt denna lag ska skötas av kommunen eller en myndighet i kommunen och där behörighet kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett sådant avtal som avses ovan, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

Kommunfullmäktige kan ge en nämnd eller ett organ rätt att överföra behörighet på en tjänsteinnehavare eller sektion som lyder under nämnden eller organet, också när det gäller administrativa tvångsmedel enligt 55–59 och 67 §.

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i denna lag ska kommunen

1) till regionförvaltningsverken och Livsmedelsverket sända sådana meddelanden och rapporter som avses i livsmedelsbestämmelserna,

2) ge råd till livsmedels- och kontaktmaterialföretagare och konsumenter samt ge information i frågor som hänför sig till tillämpningsområdet för denna lag,

3) vid behov i samarbete med Livsmedelsverket och mot ersättning svara för planeringen och genomförandet av de nationella uppföljnings- och tillsynsprogrammen och de uppföljnings- och tillsynsprogram som EU-lagstiftningen förutsätter,

4) vid behov i samarbete med Livsmedelsverket delta i planeringen och genomförandet av provtagning och analys när det gäller myndighetsprov inom livsmedelstillsynen och prov inom de uppföljnings- och tillsynsprogram som avses i 24 § 2 mom. 7 punkten,

5) vid behov sköta besiktning före slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet,

6) övervaka att de skyldigheter enligt 14 § 2 mom. som gäller spårbarhet följs i fråga om fiskeri- och vattenbruksprodukter,

7) offentliggöra resultaten av utför livsmedelstillsyn,

8) för sitt verksamhetsområde utarbeta den beredskapsplan för livsmedel som avses i artikel 115 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU)2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG,

9) övervaka internationella transporter av lättfördärliga livsmedel och den specialutrustning som används vid dessa transporter i enlighet med ATP-avtalet.

Med avvikelse från det som föreskrivs i 24 § 2 mom. 2 punkten får kommunen sköta sådan köttbesiktning och annan livsmedelstillsyn i slakterier,

vilthanteringsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem som enligt lag ankommer på Livsmedelsverket, om kommunen har ingått ett avtal om detta med Livsmedelsverket.

Livsmedelsverket meddelar närmare föreskrifter om sändande av de meddelanden och rapporter som avses i 4 mom. 1 och 7 punkten.

28 §

Tillsyns- och tillståndsverket för social- och hälsovårdens uppgifter

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i denna lag ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

- 1) planera, styra och genomföra tillsynen i fråga om drycker som innehåller mer än 2,8 volymprocent etylalkohol,
- 2) styra regionförvaltningsverken i tillsynen över detaljhandelsställen för alkoholdrycker.

29 §

Försvarsmaktens uppgifter

Försvarsmakten svarar för de uppgifter som enligt denna lag ska skötas av kommunen till den del det gäller livsmedelsverksamhet som omfattas av Försvarsmaktens tillsyn.

30 §

Tullens uppgifter

Tullen kontrollerar inom sitt verksamhetsområde

- 1) att de livsmedel av icke-animalskt ursprung och de livsmedelskontaktmaterial som sänds till Finland från Europeiska unionens medlemsstater motsvarar livsmedelsbestämmelserna vid lossning eller därtill hörande lagring av ett produktparti i Finland,
  - 2) att handlingarna rörande de livsmedel av icke-animalskt ursprung och livsmedelskontaktmaterial som exporteras från Finland till länder utanför Europeiska unionen är korrekta,
  - 3) internationella transporter av lättfördärliga livsmedel och den specialutrustning som används vid dessa transporter i enlighet med ATP-avtalet.
- Närmare bestämmelser om Tullens uppgifter i övervakningen av exportkraven får utfärdas genom förordning av statsrådet.

31 §

Statens näringsdelegation

Jord- och skogsbruksministeriet utser för en mandattid på tre år statens näringsdelegation som är underställd ministeriet. Delegationens uppgifter är att

- 1) fungera som sakkunnigorgan för främjande av befolkningens näringsvanor,
- 2) utarbeta nationella näringsrekommendationer,
- 3) uppgöra åtgärdsförslag och ta initiativ för att förbättra näringsvanorna och livsmedelssystemet,
- 4) ge utlåtanden i anslutning till sitt verksamhetsområde,
- 5) följa upp och bedöma åtgärdernas inverkan på näringen, hälsan och livsmedelssystemet.

32 §

Kompetensen hos personer som utför tillsynsuppgifter

Den som utför uppgifter som ingår i den offentliga kontrollen och annan offentlig verksamhet ska ha för uppgiften lämplig högskoleexamen eller vid behov en sådan behörighet som förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning.

Närmare bestämmelser om behörighets- och språkrav samt fortbildning för dem som utför uppgifter som ingår i den offentliga kontrollen och annan offentlig verksamhet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

33 §

Organ och fysiska personer med delegerade uppgifter

En tillsynsmyndighet får under de förutsättningar som anges i artiklarna 28–33 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU)2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG, skriftligen delegera utförandet av kontroller, undersökningar och utredningar i samband med offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet till ett organ med delegerade uppgifter samt uppgifter inom offentlig kontroll till fysiska personer. De förvaltningsbeslut som eventuellt fattas utifrån dessa kontroller, undersökningar och utredningar ska fattas av den tillsynsmyndighet som delegerat uppgiften.

Livsmedelsverket godkänner organ med delegerade uppgifter, till vilka en tillsynsmyndighet kan delegera myndighetsuppgifter.

Vid fullgörandet av uppgifter enligt denna paragraf iaktas vad som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003), lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019), lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019) samt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas också på personal hos organ med delegerade uppgifter samt på fysiska personer när de sköter uppgifter enligt livsmedelsbestämmelserna. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Närmare bestämmelser om utseende av organ och fysiska personer med delegerade uppgifter samt om delegering av uppgifter i samband med offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 kap

Laboratorier

34 §

Utseende av laboratorier

Jord- och skogsbruksministeriet utser de nationella referenslaboratorierna och fastställer deras uppgifter.

Livsmedelsverket utser på ansökan de officiella laboratorierna. Ett officiellt laboratorium kan utses för viss tid, om laboratoriet inte uppfyller de krav som ställs för att bli utsett, men bristerna är sådana att undersökningarnas tillförlitlighet inte äventyras. Laboratoriet ska inom utsatt tid avhjälpa bristerna och ansöka om att utses slutligt.

Livsmedelsverket utser på ansökan laboratorierna för egenkontroll. Ett laboratorium för egenkontroll kan utses för viss tid, om laboratoriet inte uppfyller de krav som ställs för att bli utsett, men bristerna är sådana att

undersökningarnas tillförlitlighet inte äventyras. Laboratoriet ska inom utsatt tid avhjälpa bristerna och ansöka om att utses slutligt.

En förutsättning för att ett laboratorium för egenkontroll ska bli utsett är att laboratoriets kompetens påvisats enligt lagen om konstaterande av tillförlitligheten hos tjänster för bedömning av överensstämmelse med kraven (920/2005) på basis av ackreditering eller därmed jämförbar bedömning av kompetens. Laboratoriets kompetens ska bedömas med minst tre års mellanrum.

Livsmedelsverket kan på ansökan av en livsmedelsföretagare utse ett laboratorium i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en medlemsstat i Europeiska ekonomiska samarbetsrådet att undersöka de egenkontrollprov som krävs enligt livsmedelsbestämmelserna. För att laboratoriet ska kunna utses krävs det att laboratoriets kompetens i medlemsstaten i fråga har påvisats genom ackreditering eller därmed jämförbar bedömning av kompetens.

35 §

Undersökning av prov

Myndighetsprov ska undersökas i ett officiellt laboratorium eller i ett nationellt referenslaboratorium.

De egenkontrollprov som ska undersökas enligt livsmedelsbestämmelserna ska undersökas i ett utsett egenkontrolllaboratorium, i ett officiellt laboratorium eller i ett nationellt referenslaboratorium.

36 §

Laboratoriernas anmälningsskyldighet

Ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrolllaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium ska meddela Livsmedelsverket om det sker betydande ändringar i verksamheten, om verksamheten avbryts och om verksamheten upphör.

Ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrolllaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium ska på begäran av Livsmedelsverket lämna verket antingen provspecifika uppgifter om de undersökningar enligt 35 § som laboratoriet utfört eller låtit utföra och om undersökningsresultaten eller ett sammandrag av dem. Uppgifter för identifikation av tillsynsobjekt som ingår i de provspecifika uppgifterna eller sammandragen ska förmedlas på ett tryggt sätt.

Ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrolllaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium ska utan dröjsmål underrätta

- 1) sin uppdragsgivare om undersökningsresultat som tyder på fara,
- 2) den behöriga myndighet som utövar tillsyn över uppdragsgivaren samt Livsmedelsverket om ett undersökningsresultat som tyder på allvarlig fara.

Laboratoriet ska i fråga om undersökningar som avses i 3 mom. bevara prov och sjukdomsalstrare samt uppgifterna om dem och på Livsmedelsverkets begäran sända dessa till ett nationellt referenslaboratorium.

Ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrolllaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium ska underrätta Livsmedelsverket om i 18 § avsedda undersökningar och undersökningsresultat som har samband med uppföljningen och kontrollen av zoonoser samt sända in prov och i undersökningarna isolerade sjukdomsalstrare till ett nationellt referenslaboratorium.

De nationella referenslaboratorierna ska lämna Livsmedelsverket och Institutet för hälsa och välfärd den information som behövs för den epidemiologiska uppföljningen.

37 §

Närmare bestämmelser om laboratorier

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

1) de standarder som beskriver kompetensen hos officiella laboratorier som avses i 34 § 2 mom. och hos de organ som utvärderar laboratorierna samt de krav som ställs på laboratoriernas kvalitetssystem,

2) de förutsättningar för utseende av laboratorier som anges i Europeiska unionens lagstiftning,

3) utbildnings- och behörighetskraven för laboratoriernas personal,

4) innehållet i och lämnandet av meddelanden enligt 36 § 1 mom. och uppgifter och sammandrag enligt 36 § 2 mom. samt i 36 § 3 mom. avsedda fara.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får det utfärdas närmare bestämmelser om undersökning av sjukdomsalstrare enligt 36 § 4 och 5 mom. och om undersökningsmetoderna, underrättelserna om undersökningsresultaten och sändandet av sjukdomsalstrare.

Livsmedelsverket får meddela närmare föreskrifter om underrättelser om undersökningsresultat enligt 36 § 3 mom. 2 punkten som tyder på allvarlig fara samt om bevarande och sändande av sjukdomsalstrare som avses i 36 § 4 och 5 mom. till ett nationellt referenslaboratorium.

5 kap Livsmedelstillsyn

38 §

Den riksomfattande livsmedelstillsynsplanen

Livsmedelsverket ska för styrningen och samordningen av livsmedelstillsynen utarbeta en riksomfattande livsmedelstillsynsplan som en del av den fleråriga nationella kontrollplan som omfattar hela livsmedelskedjan och som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU)2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG.

Den riksomfattande tillsynsplanen ska uppdateras vid behov. I tillsynsplanen ska hänsyn tas till de gemensamma mål för miljö- och hälsoskyddet som har satts upp i det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet.

39 §

Myndigheternas tillsynsplaner

För att genomföra den riksomfattande livsmedelstillsynsplanen ska de tillsynsmyndigheter som avses i denna lag utarbeta tillsynsplaner för den livsmedelstillsyn som de ansvarar för och svara för att de samordnas så att tillsynen beaktar riskerna med livsmedels- och kontaktmaterialverksamheten och så att tillsynen motsvarar de allmänna krav som gäller tillsynen, förebygger faror för människors hälsa och skyddar konsumenterna från ekonomisk förlust. Tillsynsplanerna ska uppdateras vid behov.

40 §

Inspektionsrätt och rätt att närvara

En tillsynsmyndighet och ett organ eller en fysisk person med delegerade uppgifter enligt 33 § har rätt att utföra sådana inspektioner i ett tillsynsobjekt som den offentliga kontrollen förutsätter, ta del av handlingar och uppgifter om livsmedel, inspektera de utrymmen, den utrustning och de redskap som används i verksamheten samt inspektera utrymmen som tillsynsmyndigheten har grundad anledning att anta att används i tillsynsobjektets livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet. Tillsynsmyndigheten ger vid behov uppmaningar att iakttä livsmedelsbestämmelserna. En studerande som handleds av tillsynsmyndigheten och som utför praktik som ger introduktion i myndighetsverksamhet har rätt att närvara när tillsynsmyndigheten utför tillsyn och inspektioner. Livsmedelsverket har rätt att närvara när regionförvaltningsverket och kommunerna utför tillsyn och inspektioner. Regionförvaltningsverket har inom sitt verksamhetsområde rätt att närvara när en kommun utför tillsyn och inspektioner.

I ett tillsynsobjekt som är beläget i utrymmen som används för boende av permanent natur får inspektion förrättas för att genomföra de krav på offentlig kontroll som ställs i artiklarna 9, 10 och 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU)2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG, om en inspektion är nödvändig för att utreda de omständigheter som är föremål för inspektion. En sådan inspektion får endast utföras av en behörig tillsynsmyndighet.

En tillsynsmyndighet har rätt att närvara vid Europeiska kommissionens inspektioner som avses i artikel 116 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2017/625. Vad som i denna lag föreskrivs om tillsynsmyndigheternas rätt att få tillträde till platser där det bedrivs livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet och om tillsynsmyndigheternas rätt att få information gäller också de inspektörer som avses i Europeiska unionens lagstiftning eller i något annat internationellt avtal som är bindande för Finland, om den internationella förpliktelse som är bindande för Finland förutsätter detta.

41 §

Provtagning

En tillsynsmyndighet och ett organ och en fysisk person med delegerade uppgifter enligt 33 § har rätt att utan ersättning ta en sådan mängd prov som behövs för tillsynen samt att ta upp ljud och bild. Livsmedels- eller kontaktmaterialföretagaren ska få ett intyg över provtagningen.

En tillsynsmyndighet får utan att identifiera sig beställa prov av livsmedel och livsmedelskontaktmaterial som erbjuds till försäljning genom tekniker för distanskommunikation. Proven får användas i den offentliga kontrollen. Efter att ha fått provet ska tillsynsmyndigheten meddela företagaren att provet har beställts för offentlig kontroll.

42 §

Skriftligt beslut om köttbesiktning

Den behöriga tillsynsmyndigheten ska på begäran utfärda ett skriftligt beslut om köttbesiktning till livsmedelsföretagaren. Parterna behöver inte höras innan ett beslut om köttbesiktning fattas. Beslutet behöver inte undertecknas.

Ett skriftligt beslut om köttbesiktning delges parterna genom brev som avses i 59 § i förvaltningslagen eller genom vanlig elektronisk delgivning som avses i 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Med samtycke av den berörda parten kan beslutet delges via e-post.

43 §

Myndighetens rätt att få information

En tillsynsmyndighet har trots sekretessbestämmelserna rätt att av statliga och kommunala myndigheter samt av livsmedels- och kontaktmaterialföretagare och andra som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få den information som är nödvändig för den offentliga tillsynen och annan offentlig verksamhet.

Tillsynsmyndigheten har oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att av myndigheter och andra som sköter offentliga uppdrag få sådana uppgifter om hur företagare skött registrerings-, anmälnings- och betalningsskyldigheter i anslutning till skatter, lagstadgade pensions-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter och av Tullen uttagna avgifter samt om företagarens verksamhet, ekonomi och kopplingar som är nödvändiga för att klargöra den tillförlitlighet som avses i 7 § eller för återkallelse av godkännande av ett primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal enligt 60 § eller för avbrytande eller avslutande av registrerad verksamhet enligt 61 §.

Tillsynsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att för påförande av påföljdsavgift enligt 67 § ur det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) få de uppgifter som är nödvändiga för att säkerställa att en person inte har dömts till bötesstraff i domstol för samma brott.

Tillsynsmyndigheten har rätt att få den information som avses i denna paragraf utan avgift och också via teknisk anslutning eller i annan elektronisk form.

44 §

Myndighetens rätt att på eget initiativ lämna ut information

En tillsynsmyndighet får på eget initiativ, trots sekretessbestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, till en annan myndighet eller den som sköter ett offentligt uppdrag lämna ut sådan information om en enskild persons eller en sammanslutnings ekonomiska ställning och företagshemligheter som tillsynsmyndigheten fått vid skötseln av de uppgifter som avses i denna lag, om informationen är nödvändig för att utreda tillförlitligheten enligt 7 § eller för att återkalla godkännandet av ett primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal enligt 60 § eller för att avbryta eller avsluta registrerad verksamhet som avses i 61 §.

45 §

Myndigheters anmälningskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter

Tillsynsmyndigheten ska underrätta regionförvaltningsverket och Livsmedelsverket om konstaterade faror för människors hälsa och vid behov om sådana andra omständigheter som uppdagats i tillsynen och som kan inverka på livsmedlens eller livsmedelkontaktmaterialens säkerhet eller spårbarhet eller de uppgifter som ges om dem. Tillsynsmyndigheten ska vidare underrätta de myndigheter som avses i lagen om smittsamma sjukdomar om sådant

som uppdragats i tillsynen och som kan vara av betydelse när det gäller att skydda befolkningen mot smittsamma sjukdomar.

Tillsynsmyndigheten ska på begäran lämna Livsmedelsverket andra uppgifter om inspektioner, tillsynsåtgärder, tillsynspersonal, avgifter och tillsyn för uppföljningen av tillsynen enligt denna lag.

46 §

Skyldighet att lämna uppgifter om djurs hälsotillstånd och uppfödningförhållanden

Om en veterinär som gör ett veterinärbesök på ett primärproduktionsställe eller en person som besöker primärproduktionsstället i myndighetsuppgifter vid besöket noterar att djurens hälsotillstånd eller uppfödningförhållanden är sådana att de väsentligt försvagar livsmedelssäkerheten eller kvaliteten hos sådana livsmedel av animaliskt ursprung som härrör från djuren, ska denne utan dröjsmål meddela detta till djurens ägare eller innehavare, samt till den kommunala tillsynsmyndighet som sköter de uppgifter som avses i denna lag. Kommunen har rätt att meddela ovannämnda omständigheter till den företagare som tar emot djuren eller livsmedlen samt till Livsmedelsverket och regionförvaltningsverket.

47 §

Utredning av matförgiftningar

En kommun som har tagit emot en anmälan enligt 17 § 2 mom. om matförgiftning eller misstanke om matförgiftning eller som av någon annan orsak befarar matförgiftning ska utan dröjsmål utreda fallet i samarbete med de myndigheter som avses i lagen om smittsamma sjukdomar samt göra behövliga anmälningar till Institutet för hälsa och välfärd och Livsmedelsverket. Anmälningarna får inte innehålla personuppgifter.

48 §

Uppföljning och kontroll av zoonoser hos djur och livsmedel

Livsmedelsverket ska göra upp de provtagningsplaner som behövs för uppföljning och kontroll av zoonoser.

Livsmedelsverket ska göra behövliga anmälningar om resultaten av de zoonosundersökningar som avses i 18 § till livsmedelsföretagare och myndigheter.

Om det på en anläggning för djur som används för livsmedelsproduktion återkommande förekommer zoonoser eller om anläggningen misstänks vara smittkälla för en zoonos som konstaterats hos en människa ska kommunen vidta behövliga åtgärder för att utreda ärendet, vid behov i samarbete med de myndigheter som anges i lagen om smittsamma sjukdomar.

49 §

Närmare bestämmelser om livsmedelstillsynen

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) köttbesiktning och offentlig kontroll och anmälningar i anslutning till köttbesiktning enligt 24 § 2 mom. 2–4 punkten, 25 § 2 mom., 27 § 4 mom. 5 punkten och 27 § 5 mom. samt skriftliga beslut om köttbesiktning enligt 42 §,
- 2) innehållet i och genomförandet av uppföljnings- och tillsynsprogram enligt 24 § 2 mom. 7 punkten,
- 3) innehållet i och sändandet av meddelanden och rapporter enligt 27 § 4 mom. 1 punkten,
- 4) provtagning som avses i 41 §,
- 5) tillsynsmyndigheternas anmälningsskyldighet enligt 45 §,

6) provtagningsplaner, hur anmälningar ska göras och vad de ska innehålla samt myndigheternas åtgärder för utredning av zoonoser enligt 48 §.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om utredning av och anmälan om matförgiftningar enligt 47 §.

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om

1) de uppgifter om livsmedel av animaliskt ursprung som ska lämnas till tillsynsmyndigheterna när livsmedlen förs in från den inre marknaden,

2) de metoder som används vid köttbesiktning,

3) trikinundersökningarnas frekvens och omfattning, om kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1375 om fastställande av särskilda bestämmelser för offentlig kontroll av trikiner i kött tillåter undersökning eller kräver undersökning.

6 kap

Myndighetsuppgifter inom export av livsmedel

50 §

Utredningsarbete i anslutning till export

Om livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial exporteras till någon annan stat än en medlemsstat i Europeiska unionen, svarar livsmedelsföretagaren eller kontaktmaterialföretagaren för att utreda och uppfylla de importkrav som myndigheterna i destinationsstaten ställer samt eventuella transiteringskrav.

Livsmedelsverket deltar vid behov i utarbetandet av de dokument och i annat utredningsarbete som krävs för att få tillträde till och stanna kvar på marknaden. Livsmedelsverket får avbryta sitt deltagande i dessa uppgifter om det inte längre finns sådana förutsättningar för att fortsätta med utredningsarbetet som är väsentliga för exporten.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för och innehållet i det utredningsarbete som avses i 2 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

51 §

Tillsyn vid export

Tillsynsmyndigheterna utövar tillsyn över exporten av livsmedel och livsmedelskontaktmaterial inom sina verksamhetsområden. Livsmedelsverket deltar vid behov i tillsynen, om tillsynen avser att säkerställa att de importkrav som myndigheterna i destinationsstaten ställer uppfylls.

Tillsynsmyndigheterna utfärdar inom sina verksamhetsområden på begäran av en företagare exportintyg om livsmedels och livsmedelskontaktmaterials överensstämmelse med livsmedelsbestämmelserna, om myndigheterna i destinationsstaten kräver sådana intyg. Livsmedelsverket får vid behov utfärda exportintyg inom verksamhetsområdet för någon annan tillsynsmyndighet, om myndigheterna i destinationsstaten kräver det. Närmare bestämmelser om djurhälsointyg för livsmedel av animaliskt ursprung finns i 54 § i lagen om djursjukdomar. På utredning av de krav som destinationsstaten ställer på intygens innehåll tillämpas 50 § i denna lag.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för och innehållet i den tillsyn som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

7 kap Nationella kvalitetssystem för livsmedel och kontrollerade uppfödningförhållanden

52 §

Nationella kvalitetssystem för livsmedel

Livsmedelsverket godkänner på ansökan ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel, om det uppfyller kraven i artikel 16.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

Ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel ska vara kontrollerat av ett utomstående oberoende organ. Den sökande ska regelbundet rapportera resultaten av den utomstående kontrollen till Livsmedelsverket och underrätta verket om förändringar i kvalitetssystemets innehåll. På sin webbplats eller på något annat liknande sätt ska den sökande publicera information om kvalitetssystemet, dess innehåll och vilka som deltar i det.

Livsmedelsverket ska övervaka att de nationella kvalitetssystem som verket har godkänt uppfyller kraven för godkännande. Livsmedelsverket kan återkalla sitt godkännande av ett kvalitetssystem, om kraven för godkännande inte längre uppfylls.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) ansökan om godkännande av, godkännande av och återkallelse av godkännande av ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel,
- 2) kontroll som utförs av ett oberoende organ, rapportering av resultaten från kontrollen och publicering av information om kvalitetssystemet.

53 §

Kontrollerade uppfödningförhållanden för svin

Livsmedelsverket erkänner på ansökan primärproduktionsställena och de delområden som bildas av dem, om de uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden för svin enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1375 om fastställande av särskilda bestämmelser för offentlig kontroll av trikiner i kött, samt övervakar att kraven uppfylls i dem. Livsmedelsverket kan återkalla erkännandet, om förutsättningarna för erkännande inte längre uppfylls.

Livsmedelsverket kan bestämma att det ska göras undersökningar enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1375 om fastställande av särskilda bestämmelser för offentlig kontroll av trikiner i kött för övervakning av trikinförekomsten hos svin som fötts upp under kontrollerade uppfödningförhållanden.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om ansökan om offentligt erkännande av, erkännande av, tillsynen av och återkallelse av erkännande av sådana primärproduktionsställen och sådana delområden som bildas av primärproduktionsställen som uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden.

8 kap Registrering av namnskyddade produkter och anmälan av framställning

54 §

Registrering av namnskyddade produkter och anmälan av tillverkning

Livsmedelsverket behandlar ansökningar om registrering av namnskyddade produkter.

Livsmedelsverket ska offentliggöra ansökningar som avses i 1 mom., ordna det nationella invändningsförfarandet och besluta om när förutsättningarna för registrering uppfylls i Finland. Om förutsättningarna för registrering uppfylls, ska Livsmedelsverket offentliggöra sitt beslut och skicka ansökan till Europeiska kommissionen. Om det enligt Europeiska unionens lagstiftning om namnskyddade produkter är medlemsstaten som ska godkänna ansökan, är det Livsmedelsverket som beslutar om godkännandet.

Ansökningar som avses i 1 mom. och beslut om namnskydd delges genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen.

En livsmedelsföretagare som tillverkar en registrerad namnskyddad produkt ska innan företagaren släpper ut produkter på marknaden anmäla produktens namn och framställningsplats till den tillsynsmyndighet som avses i 24–27 §. I fråga om alkoholprodukter behöver anmälan inte göras om tillsynsmyndigheten får denna information genom någon annan anmälan. Om tillverkningen avbryts eller läggs ned, ska tillsynsmyndigheten utan dröjsmål underrättas om saken.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) ansökan om registrering av namnskyddade produkter och ordnande av invändningsförfarandet,
- 2) anmälningsskyldiga livsmedelsföretagare, de uppgifter som ska uppges i anmälan och hur anmälan ska göras.

9 kap

Administrativa tvångsmedel, administrativa sanktioner och straffrättsliga sanktioner

55 §

Åtgärder vid överträdelse av livsmedelsbestämmelserna

En tillsynsmyndighet kan förelägga en företagare att avhjälpa missförhållandet, om

- 1) ett livsmedel, ett livsmedelskontaktmaterial, en livsmedelslokal, ett primärproduktionsställe eller livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet kan orsaka fara för människors hälsa eller på annat sätt strider mot livsmedelsbestämmelserna, eller
- 2) den information som lämnats om ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial kan orsaka fara för människors hälsa eller vilseleda konsumenterna.

Livsmedelsverket kan förelägga ett laboratorium som utför undersökningar som avses i 35 § att rätta sin verksamhet, om den strider mot livsmedelsbestämmelserna.

Tillsynsmyndigheten kan förelägga den som gör en ansökan om ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel enligt 52 § att avhjälpa ett missförhållande, om kvalitetssystemet strider mot livsmedelsbestämmelserna.

Tillsynsmyndigheten ska förelägga den som överträtt bestämmelserna att avhjälpa överträdelsen av livsmedelsbestämmelserna omedelbart, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer.

56 §

Förbud

Tillsynsmyndigheten kan förbjuda primärproduktion av, tillverkning av, handel på den inre marknaden med, export av, partihandel med och annan distribution av samt servering och annan överlåtelse av ett livsmedel samt användning av livsmedlet i livsmedelstillverkning, om livsmedlet, informationen om livsmedlet, primärproduktionsstället eller livsmedelslokalen eller den livsmedelsverksamhet som bedrivs där orsakar eller av grundad anledning kan befaras orsaka allvarlig fara för människors hälsa eller fara till följd

av en sådan överträdelse av livsmedelsbestämmelserna som inte kan fås att upphöra.

Tillsynsmyndigheten kan förbjuda tillverkning av, handel på den inre marknaden med, export av, partihandel med och annan distribution av ett livsmedelskontaktmaterial, om livsmedelskontaktmaterialet, informationen om materialet eller kontaktmaterialverksamheten orsakar eller av grundad anledning kan befaras orsaka allvarlig fara för människors hälsa eller fara till följd av en sådan överträdelse av livsmedelsbestämmelserna som inte kan fås att upphöra.

Förbudet kan meddelas temporärt för den tid som ärendet utreds eller missförhållandet avhjälpes. Ett temporärt förbud gäller tills tillsynsmyndigheten fattar sitt slutliga beslut i ärendet. Tillsynsmyndigheten ska för egen del se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål.

57 §

Tillbakadragande från marknaden och information till allmänheten

Tillsynsmyndigheten kan förelägga en företagare att dra tillbaka ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial från marknaden, om företagaren inte iakttar skyldigheten enligt artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet att från marknaden dra tillbaka ett sådant livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial som strider mot de livsmedelsbestämmelser som gäller säkerhet.

Tillsynsmyndigheten kan också bestämma att ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial ska dras tillbaka från marknaden om den information som ges om det väsentligen strider mot livsmedelsbestämmelserna.

Tillsynsmyndigheten kan på företagarens bekostnad informera allmänheten om livsmedel och livsmedelskontaktmaterial som strider mot de livsmedelsbestämmelser som gäller säkerhet, om företagaren inte iakttar skyldigheten enligt artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 att informera konsumenterna.

58 §

Omhändertagande

Tillsynsmyndigheten kan omhänderta ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial, om det orsakar eller om det finns skäl att befara att det orsakar fara för människors hälsa eller om det på något annat sätt väsentligen strider mot livsmedelsbestämmelserna.

Omhändertagandet ska ske i vittnes närvaro. Den som har fråntagits livsmedlet eller livsmedelskontaktmaterialet ska ges ett intyg av vilket orsaken till omhändertagandet och den omhändertagna egendomen framgår.

Egendom som har omhändertagits kan vid behov förvaras i livsmedelslokalen, på primärproduktionsstället eller på kontaktmaterialföretagarens verksamhetsställe. Egendomen ska då vara märkt på lämpligt sätt eller förvaras i ett förseglat eller på annat sätt märkt lagerutrymme. Under den tid som går åt för eventuella undersökningar för att bedöma den fara som egendomen medför eller bedöma om egendomen strider mot bestämmelserna ska egendomen om möjligt förvaras så att kvaliteten inte försämras.

59 §

Beslut om användning och förstörande

Tillsynsmyndigheten ska besluta för vilket ändamål ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial som strider mot livsmedelsbestämmelserna får användas eller överlåtas, om det inte går att ändra livsmedlet eller livsmedelskontaktmaterialet så att det överensstämmer med bestämmelserna.

Tillsynsmyndigheten ska bestämma att livsmedlet eller livsmedelskontaktmaterialet ska förstöras, om det inte går att använda eller om hälsoaspekter eller livsmedelsbestämmelserna kräver att det förstörs.

Tillsynsmyndigheten ska fatta ett beslut enligt 1 och 2 mom. utan dröjsmål. När beslutet fattas ska tillsynsmyndigheten sträva efter att den ekonomiska förlusten för livsmedelsföretagaren eller kontaktmaterialföretagaren blir så liten som möjligt. Tillsynsmyndigheten ska sätta ut en skälig tid inom vilken livsmedelsföretagaren eller kontaktmaterialföretagaren ska iakttä ett beslut som avses i 1 eller 2 mom.

60 §

Återkallelse av godkännande av ett primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal

Tillsynsmyndigheten kan helt eller delvis återkalla ett godkännande av ett primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal, om en fara för människors hälsa inte kan förhindras på något annat sätt.

Ett godkännande kan återkallas om primärproduktionsstället eller livsmedelslokalen eller den livsmedelsverksamhet som bedrivs där väsentligen strider mot livsmedelsbestämmelserna och företagaren inte har iakttagit ett föreläggande eller ett förbud som tillsynsmyndigheten har meddelat med stöd av 55 eller 56 §.

Ett godkännande kan dessutom återkallas om företagaren inte längre är tillförlitlig på det sätt som avses i 7 § och grunden för att företagaren inte anses vara tillförlitlig är av väsentlig och allvarlig art och företagaren inte har avhjälp försummelsen trots föreläggande från myndigheten.

Ett godkännande kan också återkallas för viss tid.

61 §

Avbrytande eller avslutande av registrerad verksamhet

Tillsynsmyndigheten kan avbryta eller avsluta registrerad primärproduktion, livsmedelsverksamhet och kontaktmaterialverksamhet, om verksamheten väsentligen strider mot livsmedelsbestämmelserna och företagaren inte har iakttagit ett föreläggande eller ett förbud som tillsynsmyndigheten har meddelat med stöd av 55 eller 56 §.

Verksamheten kan dessutom avbrytas eller avslutas om företagaren inte längre är tillförlitlig på det sätt som avses i 7 § och grunden för att företagaren inte anses vara tillförlitlig är av väsentlig och allvarlig art och företagaren inte har avhjälp försummelsen trots föreläggande från myndigheten.

Ett beslut om avbrytande av verksamheten gäller tills tillsynsmyndigheten konstaterar att de missförhållanden som beslutet grundade sig på har avhjälpats.

62 §

Återkallelse av utseende av ett laboratorium

Jord- och skogsbruksministeriet kan återkalla utseendet av ett nationellt referenslaboratorium, om referenslaboratoriet eller den verksamhet som bedrivs där inte uppfyller kraven i 36 § eller i artiklarna 100 och 101 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU)2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets

direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG, missförhållandet är väsentligt och laboratoriet inte har avhjälpt bristerna trots jord- och skogsbruksministeriets föreläggande.

Livsmedelsverket kan återkalla utseendet av ett officiellt laboratorium eller ett utsett egenkontrolllaboratorium, om laboratoriet eller den verksamhet som bedrivs där inte uppfyller kraven i 34 eller 36 §, missförhållandet är väsentligt och laboratoriet inte har avhjälpt bristerna trots Livsmedelsverkets föreläggande. Också ett temporärt utseende kan återkallas.

Livsmedelsverket kan också återkalla ett utseende för den tid som krävs för att behandla ärendet, om bristen i det utsedda laboratoriets verksamhet är sådan att den kan äventyra undersökningsresultatets tillförlitlighet.

63 §

Stängning av webbplats

Livsmedelsverket kan bestämma att en webbplats som en företagare driver eller använder ska stängas, om det är uppenbart att ett livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial som saluförs via den eller uppgifter som lämnas om ett sådant orsakar eller av grundad anledning kan befaras orsaka fara för människors hälsa, vilseleder konsumenten på ett väsentligt sätt eller på något annat sätt väsentligen strider mot livsmedelsbestämmelserna. Det ska bestämmas att den del av webbplatsen ska stängas där det saluförs livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial som strider mot livsmedelsbestämmelserna på det sätt som avses ovan. Om stängningen av en del av webbplatsen inte undanröjer överträdelsen av livsmedelsbestämmelserna, ska det vid behov bestämmas att hela webbplatsen ska stängas. Föreläggandet att stänga webbplatsen kan meddelas temporärt för den tid då ärendet utreds eller missförhållandet avhjälps. Den temporära stängningen gäller tills Livsmedelsverket har fattat ett slutligt beslut i ärendet.

64 §

Skyndsamma åtgärder

I brådskande fall har en kommunal tjänsteinnehavare på vilken inte överförts den behörighet att använda administrativa tvångsmedel som avses i 27 § 3 mom. och som utför uppgifter i anslutning till livsmedelstillsynen, rätt att använda sådana administrativa tvångsmedel som avses i 55, 56, 58 och 59 §. Beslut som tjänsteinnehavaren fattat med stöd av denna paragraf ska utan dröjsmål föras till den kommunala tillsynsmyndigheten för behandling.

65 §

Livsmedelsverkets beslut om att använda administrativa tvångsmedel

Livsmedelsverket fattar beslut om användning av sådana administrativa tvångsmedel som avses i 55–59, 66 och 67 § när det gäller områden som är större än en kommun.

Livsmedelsverket kan fatta beslut om användningen av administrativa tvångsmedel också inom området för en enda kommun, om verket av grundad anledning bedömer att de åtgärder som kommunen vidtar inte räcker till för att undanröja överträdelsen av bestämmelserna.

Livsmedelsverket ska utan dröjsmål underrätta de berörda kommunerna om beslut som verket fattat med stöd av 1 och 2 mom.

66 §

Förbud mot marknadsföring och rättelse av marknadsföring

Den behöriga tillsynsmyndigheten kan förbjuda en företagare att fortsätta med marknadsföring som strider mot livsmedelsbestämmelserna eller att återuppta sådan eller därmed jämförbar marknadsföring. Förbudet kan också

meddelas temporärt, och gäller då tills tillsynsmyndigheten har fattat sitt slutliga beslut i ärendet.

Om det vid marknadsföringen av ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial lämnas information som kan medföra allvarlig fara för människors hälsa eller om marknadsföringen på ett väsentligt sätt strider mot sanningen eller är vilseledande, kan tillsynsmyndigheten, utöver de åtgärder som nämns i 1 mom., vidta åtgärder enligt 55–58 § tills marknadsföringen har bringats att stämma överens med livsmedelsbestämmelserna.

När tillsynsmyndigheten meddelar ett förbud enligt 1 mom. kan den förelägga den företagare som förbudet gäller att inom utsatt tid rätta marknadsföringen, om detta ska anses nödvändigt på grund av de uppenbara olägenheter som marknadsföringen orsakar. I sitt beslut kan tillsynsmyndigheten bestämma att rättelsen av marknadsföringen ska göras i samma omfattning som den marknadsföring som är föremål för rättelsen har genomförts.

67 §

Påföljdsavgift inom livsmedelstillsynen

Den behöriga tillsynsmyndigheten kan ålägga en företagare att betala en påföljdsavgift på minst 300 och högst 5 000 euro inom livsmedelstillsynen, om företagaren

1) bedriver primärproduktion, livsmedelsverksamhet eller kontaktmaterialverksamhet på ett verksamhetsställe som inte har godkänts enligt 9 eller 11 § eller som det inte gjorts anmälan om enligt 8, 10 eller 13 §,

2) marknadsför livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial på ett sätt som strider mot livsmedelsbestämmelserna,

3) inte iakttar skyldigheten enligt 12 § att meddela om livsmedelsverksamhet i en mobil livsmedelslokal,

4) inte iakttar spårbarsskyldigheten enligt 14 § 1 mom.,

5) inte iakttar kravet på egenkontroll enligt 15 §,

6) inte iakttar skyldigheten enligt 17 § att lämna uppgifter om allvarlig fara eller matförgiftning eller skyldigheten enligt 18 § att informera om zoonoser, eller

7) inte iakttar de krav som i 34 eller 36 § ställs på laboratorier och den verksamhet som bedrivs i dem.

Vid bedömningen av påföljdsavgiftens storlek ska hänsyn tas till förfarandets art och skadlighet och hur ofta förfarandet upprepats. Avgiften behöver inte påföras eller avgiften kan påföras till ett mindre belopp än minimibeloppet, om gärningen kan anses vara ringa eller om det med tanke på försummelsens art, hur ofta den upprepats, försummelsens planmässighet och andra omständigheter är skäligt att ingen avgift påförs eller att den är lägre än minimibeloppet. Påföljdsavgiften ska betalas till staten.

Påföljdsavgift får inte påföras den som misstänks för samma gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller ett sådant brottmål som är anhängigt vid en domstol, eller som har dömts för samma gärning genom en lagakraftvunnen dom. Om en påföljdsavgift har påförts en fysisk eller juridisk person, får en domstol inte döma ut ett straff för samma gärning.

Påföljdsavgift får inte påföras om det har förflutit mer än ett år sedan gärningen begicks. En påföljdsavgift preskriberas fem år efter det att det lagakraftvunna avgörandet om påföljdsavgiften meddelades. Påföljdsavgiften avskrivs när en betalningsskyldig fysisk person avlider. Bestämmelser om verkställighet av påföljdsavgifter finns i lagen om verkställighet av böter.

68 §

Vite samt hot om tvångsutförande och hot om avbrytande

Tillsynsmyndigheten kan förena ett föreläggande eller ett förbud som meddelats med stöd av denna lag med vite eller med hot om tvångsutförande

eller hot om avbrytande. Bestämmelser om vite och hot om tvångsutförande och hot om avbrytande finns i viteslagen (1113/1990).

Den som bryter mot ett förbud eller åläggande som har meddelats med stöd av denna lag och förenats med vite, kan lämnas obestraftad för samma gärning, om vitet har dömts ut.

69 §

Livsmedelsförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) tillverkar, exporterar, saluför, serverar eller annars överlåter eller levererar ett livsmedel eller som tillverkar eller exporterar ett livsmedelskontaktmaterial som inte uppfyller kraven i 6 § eller

2) bryter mot ett föreläggande eller förbud som tillsynsmyndigheten meddelat med stöd av 55–57, 59 eller 66 §, ett beslut om omhändertagande som fattats med stöd av 58 §, ett beslut om återkallelse av godkännande eller utseende som fattats med stöd av 60 eller 62 § eller ett beslut om avbrytande eller avslutande av verksamheten som fattats med stöd av 61 §,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *livsmedelsförseelse* dömas till böter.

Tillsynsmyndigheten kan avstå från att anmäla en förseelse till förundersökningsmyndigheten, om gärningen eller underlåtelsen är ringa och det inte är fråga om tredska mot myndighetens förbud eller förelägganden.

Vid förundersökning av en gärning som avses i strafflagen (39/1889) eller i 1 mom. ska Livsmedelsverket ges möjlighet att bli hört. Åklagaren ska ge Livsmedelsverket tillfälle att yttra sig innan åtalsprövningen avslutas. Livsmedelsverket har rätt att närvara och yttra sig vid den muntliga förhandlingen i ärendet vid domstol.

70 §

Straffbestämmelser

Bestämmelser om straff för hälsobrott finns i 44 kap. 1 § i strafflagen.

Bestämmelser om straff för smuggling, försök till smuggling och lindrig smuggling av livsmedel samt olaga befattningstagande med infört gods och lindrigt olaga befattningstagande med infört gods finns i 46 kap. 4–6 och 6 a § i strafflagen.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 82 § i denna lag döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

10 kap Avgifter

71 §

Avgifter för statliga myndigheters prestationer

För de prestationer som statliga myndigheter utför enligt denna lag tas det ut en avgift, om inte något annat föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Bestämmelser om grunderna för när prestationer ska vara avgiftsbelagda och för storleken av avgifterna finns i den lagen.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får

1) avgifterna för köttbesiktning och kontroll i sådana slakterier och vilt-hanteringsanläggningar som slaktar små mängder djur sänkas högst till den nivå som anges i kapitel II i bilaga IV till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets

förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU)2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG,

2) närmare bestämmelser utfärdas om nationella arrangemang och fastställande av avgifters storlek enligt artiklarna 79–82 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625.

72 §

Årlig grundavgift för tillsyn som tas ut för den kommunala livsmedelstillsynen

Kommunen tar årligen ut en grundavgift för tillsyn på 150 euro av tillsynsobjekt som omfattas av den planmässiga livsmedelstillsynen och som bedriver

- 1) primärproduktion av groddar på ett sådant godkänt primärproduktionsställe för groddar som avses i 9 §,
- 2) registrerad livsmedelsverksamhet som avses i 10 §,
- 3) livsmedelsverksamhet i en godkänd livsmedelslokal som avses i 11 §,
- 4) registrerad kontaktmaterialverksamhet som avses i 13 §.

Den i 1 mom. avsedda grundavgiften för tillsyn tas inte ut hos allmännyttiga samfund eller av lanthandlar. Grundavgiften för tillsyn tas inte heller ut hos företagare som bedriver sådan verksamhet som avses i artikel 1.3 e och artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung samt i artikel 12.1 a i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/624 om särskilda bestämmelser för utförandet av offentlig kontroll av produktion av kött och för produktions- och återutläggningsområden för levande musslor i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625.

Om den verksamhet företagaren bedriver på ett verksamhetsställe omfattar flera sådana verksamheter som avses i 1 mom. tas grundavgiften för tillsyn ut bara en gång.

Grundavgiften för tillsyn tas ut i början av kalenderåret. Av ett tillsynsobjekt som under kalenderåret börjar omfattas av den planmässiga tillsynen ska ingen grundavgift för tillsyn tas ut för kalenderåret i fråga. Om en företagare under kalenderåret anmäler att verksamheten avslutats upphör uttaget av grundavgift för tillsyn vid ingången av det följande kalenderåret.

73 §

Andra avgifter som tas ut för den kommunala livsmedelstillsynen

Utöver den i 72 § avsedda årliga grundavgiften för tillsyn tar kommunen enligt en av kommunen godkänd taxa ut avgift hos tillsynsobjekten för

- 1) handläggning av anmälningar om registrering enligt 10 och 13 § samt handläggning av ansökningar och anmälningar som gäller godkännande enligt 9 och 11 §,
- 2) inspektioner och undersökning av prov som avser verksamhet enligt 72 § 1 mom. och som ingår i kommunens tillsynsplan,
- 3) inspektioner som görs för att kontrollera att en uppmaning enligt 40 § 1 mom. iakttas,
- 4) inspektioner för att kontrollera att de administrativa tvångsmedel enligt 9 kap. följs som baserar sig på underlåtelse att iakttas livsmedelsbestämmelserna,

5) tillsyn enligt 51 § 1 mom. över företagare som exporterar livsmedel till stater utanför Europeiska unionen och exportintyg enligt 2 mom. i den paragrafen.

Av livsmedelsföretagare tar kommunen ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa för i 27 § 4 mom. 5 punkten avsedd besiktning före slakt som utförs på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet.

Kommunen ska bestämma de avgifter som avses i 1 mom. så att storleken på dem högst motsvarar kostnaderna för åtgärden, om inte något annat följer av artiklarna 79–82 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG.

Staten ersätter kommunerna för deras kostnader för de inspektioner, provtagningar, undersökningar och utredningar inom livsmedelstillsynen som Livsmedelsverket genom sin styrning har påfört kommunerna och som enligt denna lag ankommer på Livsmedelsverket eller som hänför sig till beredningen av författningar eller Livsmedelsverkets anvisningar.

74 §

Indrivning av avgifter utan dom eller beslut samt dröjsmålsränta

De avgifter som avses i detta kapitel är direkt utsökbara. Bestämmelser om indrivning av dem finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Om den avgift som påförts för en åtgärd inte har betalats senast på förfallodagen, får en årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982) tas ut på det belopp som inte betalats i tid. Förfallodagen kan infalla tidigast två veckor efter att den åtgärd för vilken avgiften bestämts har vidtagits. I stället för dröjsmålsränta kan myndigheten ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro, om beloppet av dröjsmålsräntan blir mindre än detta.

Om en avgift återbetalas på grund av rättelse av debiteringen eller ändringssökande, betalas på den återbetalade avgiften krediteringsränta enligt 37 § i lagen om skatteuppbörd (11/2018) från och med betalningsdagen till och med återbetalningsdagen.

11 kap Ändringssökande

75 §

Sökande av ändring i statliga och kommunala myndigheters beslut

I fråga om beslut av statliga myndigheter, med undantag för beslut som avses i 11, 20, 52, 55–63 och 65–67 §, får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen. I fråga om ett i 42 § avsett skriftligt beslut om köttbesiktning får omprövning begäras hos Livsmedelsverket inom 14 dagar från delfåendet av beslutet.

I fråga om beslut av kommunala organ, med undantag för beslut som avses i 9, 11, 55–61, 66 och 67 §, och andra beslut av kommunala tjänsteinnehavare än sådana som avses i 64 § får omprövning begäras hos det kommunala organ, som sköter uppgifter enligt denna lag. På begäran om omprövning tillämpas det som i 7 a kap. i förvaltningslagen föreskrivs om begäran om omprövning.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). I sådana beslut av kommunala tjänsteinnehavare som avses i 64 § får ändring inte sökas genom besvär.

I fråga om ändringssökande som gäller kommunala tillsynsplaner tillämpas dock vad som föreskrivs i kommunallagen (410/2015).

Vid sökande av ändring i beslut som Tullen fattat med stöd av denna lag tillämpas vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

76 §

Sökande av ändring i fråga om avgifter som påförts av myndigheter

Bestämmelser om sökande av ändring i en avgift som påförts av en statlig myndighet finns i lagen om grunderna för avgifter till staten.

I fråga om ett sådant beslut av en kommun som gäller en avgift enligt 72 eller 73 § får omprövning begäras med tillämpning av vad som föreskrivs i 7 a kap. i förvaltningslagen. Omprövning av en grundavgift för tillsyn enligt 72 § får begäras hos kommunen, om

- 1) grundavgiften har tagits ut utan grund,
- 2) grundavgiften inte har påförts av orsaker som inte beror på den betalningsskyldige.

I det fall som avses i 2 mom. 1 punkten kan omprövning göras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes och i det fall som avses i 2 mom. 2 punkten inom ett år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes eller borde ha påförts.

I fråga om ändringssökande som gäller taxor för kommunala avgifter tillämpas dock vad som föreskrivs i kommunallagen.

77 §

Tillsynsmyndighetens rätt att söka ändring

Livsmedelsverket har rätt att söka ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket förvaltningsdomstolen har upphävt eller ändrat ett beslut som ett kommunalt organ har fattat med anledning av något annat än en begäran om omprövning. Livsmedelsverkets besvär rätt gäller dock inte ett sådant beslut av en förvaltningsdomstol som avser en kommunal tillsynsplan eller en taxa för kommunala avgifter.

78 §

Verkställighet

I ett sådant beslut enligt 9 kap. som inte avser påföljdsavgift inom livsmedelstillsynen enligt 67 § kan det bestämmas att beslutet ska iaktas innan det har vunnit laga kraft eller innan en begäran om omprövning har behandlats, om inte besvärmyndigheten eller den myndighet som behandlar

begäran om omprövning bestämmer något annat. Begäranden om omprövning och besvär ska behandlas utan dröjsmål.

Ett beslut enligt 19 § 5 mom. om återkallelse av hygienpass ska iakttas trots besvär, om inte Livsmedelsverket eller besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Ett skriftligt beslut om köttbesiktning enligt 42 § ska iakttas trots begäran om omprövning och besvär, om inte Livsmedelsverket eller besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

12 kap. Register

79 §

Register

Livsmedelsverket, regionförvaltningsverken och kommunerna ska med tanke på styrningen och utvecklandet av tillsynen samt den tillsyn de utövar, tillsammans föra ett riksomfattande register över

- 1) registrerad primärproduktion enligt 8 § och godkända primärproduktionsställen enligt 9 §,
- 2) registrerad livsmedelsverksamhet enligt 10 § och godkända livsmedelslokaler enligt 11 §,
- 3) registrerad kontaktmaterialverksamhet enligt 13 §,
- 4) officiella laboratorier och utsedda laboratorier för egenkontroll enligt 32 §.

I fråga om det register som avses i 1 mom. är Livsmedelsverket, regionförvaltningsverken och kommunerna gemensamt personuppgiftsansvariga enligt artikel 26 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Livsmedelsverket, regionförvaltningsverken och kommunerna använder och uppdaterar registret i den omfattning som det krävs för skötseln de uppgifter som avses i denna lag. Livsmedelsverket ska svara för förvaltningen och utvecklingen av de informationssystem som hänför sig till registrets funktion.

Andra tillsynsmyndigheter som avses i denna lag har rätt att använda registeruppgifterna i det register som avses i 1 mom. i den utsträckning det krävs för skötseln av deras lagstadgade uppgifter.

Livsmedelsverket ska med tanke på styrningen och utvecklandet av tillsynen samt utförandet av tillsynen föra ett riksomfattande register över

- 1) hygienpassstestare som avses i 20 § 1 mom. samt personer som har deltagit i hygienpassstester,
- 2) organ med delegerade uppgifter enligt 33 §,
- 3) omständigheter som hänför sig till utredning av matförgiftningar och till uppföljning och kontroll av zoonoser utifrån underrättelser och anmälningar som avses i 36 § 5 mom. och 47 §,
- 4) sådana primärproduktionsställen och delområden enligt 53 § som Livsmedelsverket har erkänt och som uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden för svin,
- 5) personer som genomgått den utbildning av jägare i hälsa och hygien som avses i avsnitt IV kapitel I i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung,

6) sådana i 24 § 2 mom. 4 punkten avsedda veterinärer som utsetts av Livsmedelsverket och som inte är anställda hos Livsmedelsverket eller kommunen.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården för ett register över försäljningsställen för alkoholdrycker och ställen för tillverkning och lagring av alkoholdrycker.

De register som avses i 1 och 4 mom. utgör en del av landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem enligt lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008).

L om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem har upphävts genom L om livsmedelsförvaltningens informationsresurs 560/2021.

80 §

Uppgifter som införs i registret

I de register som avses i 79 § införs följande uppgifter:

- 1) tillsynsobjektens identifikationsuppgifter och uppgift om deras verksamheter,
- 2) identifikationsuppgifter för primärproduktionsställen, delområden och i delområden ingående primärproduktionsställen som har erkänts enligt 53 §,
- 3) planerade och genomförda tillsynsåtgärder,
- 4) i fråga om officiella laboratorier och utsedda laboratorier för egenkontroll uppgift om de analysmetoder som tillämpas vid bedömningen samt namnen på dem som svarar för undersökningarna,
- 5) andra än i 1–4 punkten avsedda uppgifter i enlighet med livsmedelsbestämmelserna som behövs för tillsynen.

Identifikationsuppgifter som avses i 1 mom. är företagarens namn, adress och företags- och organisationsnummer eller, om sådant saknas, personbeteckning, samt tillsynsobjektets namn och adress. Identifikationsuppgifter om personer ska avföras ur registret när de inte längre behövs.

Livsmedelsverket ska publicera en förteckning över officiella laboratorier och utsedda laboratorier för egenkontroll där de uppgifter som avses i 1 mom. 4 punkten framgår.

I registret ska i fråga om hygienpasstestare antecknas testarens namn, personbeteckning och kontaktinformation. För personer som deltar i hygienpasstester antecknas personens namn och personbeteckning samt hygienpasstestarens namn, adressen till testplatsen och dag när testet utförts. För personer som testaren har beviljat hygienpass antecknas dessutom dagen då hygienpasset beviljades.

13 kap

Särskilda bestämmelser

81 §

Skydd för rapportörers identitet

Om en sådan rapport om överträdelse av bestämmelser som avses i artikel 140 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU)2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG, har lämnats till tillsynsmyndigheten av en fysisk person, ska personens identitet hållas hemlig,

om det utifrån omständigheterna kan bedömas vara till nackdel för rapportören att hans eller hennes identitet röjs.

82 §

Sekretessbelagda uppgifter

Bestämmelser om sekretess för uppgifter som erhållits vid tillsynen finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

83 §

Handräckning

Tillsynsmyndigheterna ska på begäran lämna varandra handräckning för utförande av de uppgifter som avses i denna lag.

Polisen ska på begäran av tillsynsmyndigheterna lämna dem handräckning för utförande av uppgifter i enlighet med livsmedelsbestämmelserna.

Tillsynsmyndigheterna ska på begäran ge tillsynsmyndigheten enligt avfallslagen (646/2011) handräckning vid tillsynen över skyldigheten att föra bok över livsmedelsavfall enligt 118 a § i den lagen. (15.7.2021/718)

84 §

Statsandel

På verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009), om inte något annat föreskrivs i lag.

L om statsandel för kommunal basservice 1704/2009 har upphävts genom 618/2019, som gäller fr.o.m. 1.1.2023. Se fr.o.m. 1.1.2023 L om statsandel för kommunal basservice 618/2021.

85 §

Maskinell underskrift

Beslut enligt denna lag som utarbetats med hjälp av automatisk databehandling och de handlingar som hänför sig till ärendet får undertecknas maskinellt.

14 kap

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

86 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 21 april 2021.

Genom denna lag upphävs livsmedelslagen (23/2006), nedan *den upphävda lagen*. Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den upphävda lagen, ska hänvisningen efter ikraftträdandet av denna lag anses avse motsvarande bestämmelse i denna lag.

De författningar som utfärdats med stöd av den upphävda lagen förblir i kraft.

87 §

Övergångsbestämmelser

Det som i 72 § föreskrivs om den årliga grundavgift för tillsyn som tas ut för den kommunala livsmedelstillsynen tillämpas från och med den 1 januari 2022.

Livsmedelslokaler och primärproduktionsställen som har godkänts eller anmälts enligt den upphävda lagen, den tidigare livsmedelslagen (361/1995) eller hälsoskyddslagen samt primärproduktionsställen som registrerats enligt lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska

livsmedel (1195/1996) får fortsätta med sin verksamhet utan separat godkännande eller anmälan.

Den som vid ikraftträdandet av denna lag är behörig att sköta en uppgift inom livsmedelstillsynen anses uppfylla kompetenskraven enligt denna lag för motsvarande uppgift.

RP 3/2021, JsUB 1/2021, Rsv 24/2021

Ikraftträdelsestadganden:

15.7.2021/718:

Denna lag träder i kraft den 19 juli 2021.

RP 40/2021, EkUU 20/2021, FvUU 22/2021, GrUU 24/2021, MiUB 3/2021, RSV 112/2021